

02 | Marts 2008
Årgang 144

budskabet

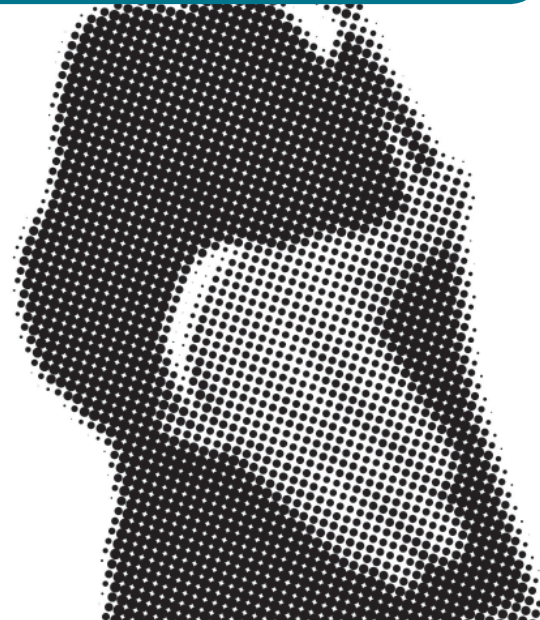
Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Forsoningen

Korsets gudsbillede

Præst og offer

Strafpoint nulstillet

indhold;

leder

02 Ånden og Ordet

tema

04 Præst og offer

08 Korsets gudsbillede

12 Tilgivelse for overtrædere
og deres ugerninger

15 Strafpoint nulstillet

kristus i mosebøgerne

16 Den store forsoningsdag

horisont

20 Bibelsk selvrealisering

21 Gud og sex

andre artikler

22 Hjemmet som missionsstation

26 Den globale Luther

bøger

30 Forklædt

32 Kvinder på Herrens mark

33 Credokommentaren, Hebræerbrevet

34 Ægte[fælles]skab

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis

redaktionens synspunkter, men redaktionen er
ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og
synspunkter må kunne rummes inden for det, som
LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med
tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug. Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 225 kr.

Unge under uddannelse 130 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@dlm.dk

www.dlm.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, projektleder (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)

Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, præst, Herning

Henrik Haahr Hansen, stud.theol., Århus

Ånden og Ordet

AF ALEX DAHL CARLSEN

I luthersk teologi spiller forholdet mellem Ånden og Ordet en væsentlig rolle. Vi bliver derfor aldrig færdige med at besinde os på, hvordan Ånden forholder sig til Ordet.

I disse år møder vi en spiritualistisk tilgang til Ånden, hvor mennesker søger Ånden uden om Ordet f.eks. gennem 'den stille stemme', i oplevelser, i naturen, i venskaber, eller hvor man hævder, at lovsang i sig selv ejer en kraft.

Den spiritualistiske tilgang til Ordet møder vi også i en formel bibeltro tilgang, men hvor omvendelsen, genfødslen eller Åndens udgydelse sker udenom Ordet; Ordet er nemlig reduceret til information. Derfor flyttes vægten fra Ordets iboende kraft til mine beslutninger.

Hvad er så den bibelske relation mellem Ånden og Ordet? Lad os se på nogle skriftsteder:

"... jer, de tjente med profetierne om alt det, som nu er forkyndt for jer af dem, som ved Helligånden, sendt fra himlen, har bragt

jer evangeliet ..." (1 Pet 1,12).

"I ham blev også I, da I hørte sandhedens ord, evangeliet om jeres frelse – i ham blev også I, da I kom til tro, beseglet med forjættelsens hellige ånd, som er pantet på vor arv ..." (Ef 1,13-14).

"Men Talsmanden, Helligånden, som Faderen vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt, hvad jeg har sagt til jer" (Joh 14,26).

"Og når [Talsmanden] kommer, skal han overbevise verden om synd og om retfærdighed og om dom ... Men når han kommer, sandhedens ånd, skal han vejlede jer i hele sandheden ... Han skal herliggøre mig, for han skal tage af mit og forkynde det for jer" (Joh 16,8.13.14).

"Efter sin vilje fødte han os ved sandhedens ord til at være en førstegrøde af hans skabninger" (Jak 1,18).

Her er så et konkret eksempel på, hvad Ordet formår: "Om ham vidner alle profeterne, at enhver, som tror på ham, skal få syndsforladelse ved hans navn. Mens Peter endnu talte, kom Helligånden over alle, der hørte ordet" (ApG 10,43-44).

På bibelsk tid; Når Gud talte til profeterne i syner, drømme eller lignende var det altid med et ord, der har sammenhæng med det, der tidligere var blevet sagt.

.....

Ordet, Bibelen, er altså både Jesu og Helligåndens ord. Det har derfor magt til at afsløre, frelse og genføde mennesker til den levende tro. Eksemplet viser sammen med de undervisende skriftsteder, at Ordets formidling bærer Helligånden og hans gaver med sig, ja Helligånden tager bolig i den genfødtes hjerte.

Da Gud på bibelsk tid talte til profeterne i syner, drømme eller lignende var det altid med et ord, der har sammenhæng med det, der tidligere var blevet sagt. Og endnu mere i dag: De drømme eller syner fra Gud, som jeg har hørt om, har alle ledt modtagerne hen til Bibelen eller derhen, hvor kristne samles; tænk også på målet med Cornelius' syn i Apostlenes Gerninger 10: Han skulle høre en prædiken! Typisk har modtagerne været mennesker, der ikke har haft normal adgang til Guds ord.

Guds ånd møder ikke mennesker med et budskab udenom Ordet, endsige overflødiggør Ordet. Derfor må vi holde fast i, at Guds ånd møder os i Ordet, og gør sine kraftgerninger, dvs. genføder, frelser og kalder mennesker ind i en tjeneste, gennem Ordets forkyndelse.

Men Ordet er ikke magisk virkende, jf. Joh 1,10-11; 12,48. Det kan lade sig gøre at modstå Guds ånds kald og virkning med fortabelsen til følge. Det er også vigtigt at få sagt ind i en tid, hvor man undertiden kan møde den mening, at alle børn, der døbes, automatisk genfødes og får Helligånden. Da dåben virker i og med, at der følger et løfte med (Guds ord), så virker dåben ikke anderledes end Ordets forkyndelse (eller mindre, for den sags skyld).

Til sidst: Hvordan er så forholdet mellem Ordet og vores arbejdsmetoder?

Ordet er ikke sendt direkte ned fra himlen som koranen. Gud har åbenbaret Ordet "mangfoldige gange og på mangfoldige måder" (Hebr 1,1). Det er derfor, at det er så vigtig en del af missionsarbejdet at oversætte Bibelen til nye sprog, og vel at mærke på en måde og med begreber, som er kendte for disse folk. For nok får begreberne nyt indhold, da Bibelen er, "hvad intet øje har set og intet øre hørt", men oversætterne har kun de ord og det begrebsapparat til rådighed, som findes i forvejen. Eventuelle nye ord må dannes på baggrund af hidtil kendte.

Ordets forkyndelses centrale placering betyder ikke, at formen skal være, som vi kender den: En prædiken på 20-45 minutter, hvor én taler og resten sidder stille. I Første Korintherbrev 14 møder vi den læremæssige samtale/undervisning, som netop er en samtale med spørgsmål og svar. For ikke at tale om den evangeliserende prædiken, hvor der er mulighed for at bryde ind, jævnfør flere af Paulus' prædikener i Apostlenes Gerninger.

Må vi bruge film, drama eller billeder i formidlingen af Guds ord? Vi skal blot sikre os, at Jesusfilmen vist under akacietræerne eller dramastykket til børnemødet bliver sat ind i en bibelsk referenceramme.

For at samle det: Vi må fremholde, at Ånden ikke åbenbares for os uden om Ordet. Derfor skal formidling af Ordet fremdeles spille en central rolle ved vore samvær, og vi vil endog frimodigt fortsætte, for Åndens nye liv gives blot dér, hvor mennesker møder Guds Ord. Ordet formår nemlig at genføde til det nye liv. I respekt for denne åndelige grundlov kan vi med frimodighed eksperimentere med alternative former for formidling af Ordet.

Præst og offer - Forsoning i GT og NT

AF JOHNNY SØNDBERG-MADSEN

.....

Når man bliver en kristen, skyldes det, at talen om forsoningen er blevet en levende og fantastisk virkelighed for en. Denne artikel fokuserer på forsoningens baggrund i Det Gamle Testamente og udfoldelse i Det Nye Testamente.

Soningsofferet

GT's soningsoffer er klart et forbillede på Kristi offer:

"For da loven kun indeholder en skygge af de kommende goder og ikke selve tingenes skikkelse, kan den aldrig ved hjælp af de gentagne, årlige ofre, som man vedvarende frembærer, føre dem, der kommer med dem, til målet. Ville man ellers ikke være hørt op med at frembære ofre, når de, der dyrker Gud, ikke er sig nogen synd bevidst, eftersom de én gang er blevet rensset? Men i

ofringerne ligger en årlig påmindelse om synder; for blod af tyre og bukke kan umuligt tage synder bort." (Hebr 10,1-4)

Hvad der menes med "skygge" og "tingenes skikkelse," forklares også i Hebræerbrevet. Det siges, at der ikke reelt var soning for folks synd i de gammeltestamentlige ofre, men at det kun er ved Kristi offer af sig selv, at soning kunne gives:

"Enhver anden præst står dag efter dag og forretter tjeneste og frembærer regelmæssigt de samme ofre, som alligevel aldrig kan fjerne synder, men denne præst (Jesus Kristus) har frembåret ét eneste, eviggyldigt offer for synder og derefter taget sæde ved Guds højre hånd." (Hebr 10,11 -13)

Det betyder altså, at de gammeltestamentlige ofre kun er billeder på Kristi offer. Her fandt man ingen objektiv soning af synd, men ved at foretage offeret, som det var foreskrevet af Gud, blev

Et skygebillede; Soningen skete ved, at dyrets blod henviste til Kristi fuldkomne offer.

man henvist til den objektive soning, der blev iværksat ved Jesu Kristi offer.

I forbilledet ligger også en afstandtagen til hedningernes offerkult, idet hedningerne jo tilskriver deres ofre reel soningskraft. Israels ofre har ingen soning i sig selv, fordi de peger frem mod noget andet, nemlig Guds søn – døende på korset og bærende menneskehedens synd.

Når det gælder virkningen af det gammeltestamentlige offer, finder vi bibelord, der ved første øjekast ser selvmodsigende ud:

”... for blod af tyre og bukke kan umuligt tage synder bort.” (Hebr 10,4) og ”For kødets liv er blodet, og det har jeg givet jer til at komme på alteret for at skaffe soning for jer; det er blodet, der skaffer soning, fordi det er livet.” (3 Mos 17,11).

Men dette er kun en tilsyneladende modsigelse, fordi offerdyrets blod i sig selv aldrig har skullet sone menneskets synd. Soningen skete ved, at dyrets blod henviste til det fuldkomne sonoffer. Med andre ord: offerblodet viste israelitterne et skygebillede af de kommende goder, som skulle åbenbares i Kristus. Og det var gennem dette skygebillede, at de troende i Israel blev forsonede med Gud, og modtog syndernes forladelse.

Det er ganske afgørende, at denne forskel bliver klar for os, idet vi ellers kan falde i den misforståelse, at mennesket må forsones sig med Gud. Det er som bekendt ikke kristen lære, men bliver dog i yderste konsekvens resultatet, dersom vi mener, at det gammeltestamentlige offer bragte israelitterne soning i sig selv. Da kunne de jo ved at være lydige mod Guds lov, blive forsonede med Gud, og det er så langt fra en evangelisk tankegang, som noget kan være. Forsonet med Gud blev de ved at tage imod det, Gud rakte dem i sonofferet, og som sonofferet var et forbillede på. I 3 Mos 16,20-22 læser vi, at Aron dels skulle gå ind i det allerhelligste

med blod og stænke det på nådestolen (sonedækket). Dels skulle han bagefter jage en levende buk uden for lejren, efter at have lagt hænderne på den og bekendt folkets synd. Hvis meningen var, at Israel blev forsonet med Gud, direkte ved at Aron foretog denne ceremoni, da var det gerningen, der frelste Israel. Men nu var hele ceremonien med bukken et billede på Kristus, Guds offerlam, der ”uden for lejren” bar verdens synd. Og Arons embede er i det hele taget et forbillede på en anden ypperstepræst:

”... og dermed er Jesus blevet garant for en bedre pagt. Mens de andre præster har været flere efter hinanden, fordi døden hindrede dem i at fortsætte, har han et uforgængeligt præstedømme, fordi han selv er til for evigt.” (Hebr 7,22)

Kristus som ypperstepræst

Sit ypperstepræstelige embede udførte Jesus dels her på jorden og han udfører det til stadighed i himmelen.

Her på jorden bestod den ypperstepræstelige tjeneste i forbøn. Dels forbøn for alle mennesker – også de ugudelige. Han bar jo også deres synder og forsonede også dem med Gud.

”Men Jesus sagde: ’Fader, tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør.’” (Luk 23,34)

Men tjenesten bestod i særdeleshed af forbøn for de troende eller kirken (Se Joh 17). Formålet med forbønnen for kirken er at bevare kirken i syndernes forladelse, som er erhvervet ved forsoningen.

”Jeg beder for dem; ikke for verden beder jeg, men for dem, du har givet mig, for de er dine.” (Joh 17,9)

Sagen er nemlig, at selvom Kristus har bragt sit sonoffer en gang for alle, og selvom den enkelte troende har taget imod dette, så har det enkelte menneske – pga. syndefald og en iboende

Langfredag; Denne verdens store forsoningsdag.

gudsfjendsk natur – uendelig vanskeligt ved at blive bevaret i den frie nåde, som forsoningen skænker. Mennesket vil ustandselig spørge sig selv: Hvori består min retfærdighed for Gud?

Den troende ved, at Bibelen svarer, at Kristus var lydig til døden på korset – altså bragte forsoning. Men kødet er ikke tilfreds med dette svar. Man mener, at hvis man er blevet retfærdig, da må det også kunne ses og føles. Man må være blevet anderledes i sig selv. Mere from, bedre til at bede, bedre til at læse i Skriften osv. Det er ydmygende for kødet at acceptere, at retfærdigheden for Gud består i, hvad Gud gav gennem Kristi forsoning. Det betyder, at når vi lider vore nederlag, og samvittigheden pines, fordi vi endnu engang er faldet i synd og har lidt et forfærdeligt nederlag, da fristes vi til mismod over os selv. Fristes til at tro, at nu kan Gud ikke elske mig så meget, idet jeg ikke er, som han ønsker det. Kristus beder da om, at vi må se, at vi i kraft af hans sonoffer er præcis som Gud ønsker det. Ja, jeg faldt i synd, men Kristus bar sit blod frem for Gud og rensede mig med det. Ja, jeg var ulydig, men Kristus var lydig til døden på korset for at frelse mig. Kristus sidder nu ved Faderens højre hånd og beder om, at loven må få lov at tugte mig til Ham. Og når så loven har ydmyget og dømt mig, og jeg for 117. gang må gå bodsgang til Kristus, da får jeg ved Kristi egen ånd lov at se det vidunderlige evangelium, der fortæller mig, at den dom, der dømte mig, har Kristus allerede selv været inde under. Forsoningen bragte mig frihed fra lovens dom og krav.

Hele mit forhold til Gud hviler på dette ene: hvad Kristus gjorde for mig, da han forsonede mig med Gud.

”Og fordi I er børn, har Gud sendt sin søns ånd i vore hjerter, og den råber: Abba, fader!” (Gal 4,6)

Gennem død og opstandelse opfyldte Jesus GT's løfter. Derfor bliver det først i lyset af NT tydeligt, hvad de gamle troede på.

”Tro er fast tillid til det, der håbes på, overbevisning om det, der ikke ses. Den er jo bevidnet om de gamle ... Med troen i behold døde alle disse uden at have fået løfterne opfyldt; de havde kun set og hilst deres opfyldelse i det fjerne, og de bekendte, at de var fremmede og udlændinge på jorden.” (Hebr 11,2 og 13)

Men det er afgørende, at vi forstår, at Kristus og den soning, som han ville bringe, når tidens fylde kom, har været gældende hele vejen igennem. Paulus siger jo, at Kristus var den usynlige åndelige klippe, der fulgte med folket under dets vandring i ørkenen. Endvidere siger Jesus om Abraham, at han jublede over at skulle se Jesu dag, og Abraham fik den at se og glædede sig (Joh 8,56).

Man kan således sige, at langfredag er denne verdens store forsoningsdag, hvor Kristus bringer soning – ikke for et år – men i fortid, nutid og fremtid. Læg mærke til, at forhængen i templet revnede fra øverst til nederst (Guds hånd), da Kristus døde. Derfor kan der også nu forkyndes for verden:

”... for det var Gud, der i Kristus forligte verden med sig selv og ikke tilregnede dem deres overtrædelser ...” (2 Kor 5,19)

Lidelse

Til offer hører lidelse. Også Jesus måtte lide. Hans liv her på jorden var et liv, hvor han måtte bære kors af mange forskellige slags. Tænk fx på Getsemane, hvor han ofrede sin egen vilje til at slippe for straffen under Guds forbandelse, og på Golgata, hvor han ofrede livet, legemet og blodet.

Vores evner er begrænsede, når det gælder forståelsen af Jesu lidelse og død. Vi kan nemlig ikke forestille os, hvilket mørkt dyb af ond lidelse, han blev angrebet af. Vi fatter heller ikke til bunds den betydning, hans sonoffer har fået for evigheden. Selvfølgelig kan vi nogenlunde forestille os, hvor forfærdeligt det må være at lide

Johnny Søndberg-Madsen f. 1953

Cand.theol. 1986.

Sognepræst i Torslev og Østervrå, Vendsyssel.

døden på et kors. Vi ved også, at det kun var slaver og mordere, der ikke var romerske statsborgere, der kunne risikere sådan en afslutning på livet. Derfor kan vi også forstå, at det har været aldeles ydmygende for Jesus, der var et frit menneske, aldrig havde overtrådt nogen lov, altid prædikedet godt om Gud og aldrig været grov i munden, at han skulle udsættes for at blive korsfæstet. Og hvor oprørende oplever vi det ikke, at dommeren flere gange bedyrede, at Jesus var uskyldig. Men skal vi forstå lidt af, hvad det betød, at Jesus døde på korset som et sonoffer for denne verden, må vi sætte os ud over disse forståelige ting og prøve at være stille for det, der ligger bag. Jesus led jo ikke, fordi han selv var syndig, men fordi du og jeg – og ikke kun venner og disciple, men hele verden er faldet i synd. Vi må se Jesu lidelse i dette perspektiv.

Hvis nu et eneste menneske skulle lide selv, for at sone sin synd, måtte den straf, han skulle bære blive meget, meget hård. Og når så hele verdens skyld bliver lagt sammen på et eneste sæt skuldre, forstår vi – dog ikke til bunds – hvilken uendelig byrde, dette var.

”For også Kristus led én gang for menneskers synder, som retfærdig led han for uretfærdiges skyld for at føre jer til Gud.” (1 Pet 3,18).

Og skal vi forsøge at fastsætte værdien af det sonoffer, Jesus bragte, kan vi ikke blot se på, hvor mange timer, han opholdt sig i Getsemane, og hvor længe han hang på korset, eller hvor intensivt hans legeme blev påført smerter. Det afgørende er: hvem der led sonofferet.

Sagen er nemlig, at hvis det var (kun) et menneske, der døde dengang, da var vi alle fortabte. Men nu er dette menneske også almægtig Gud, der døde for os, og derfor har hans sonoffer så stor gyldighed, at det kan frelse hele den del af verden, der tager imod evangeliets løfter om, at Menneskesønnen ikke kom for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange.

Gud måtte blive menneske for at kunne forsoner verden med sig selv. Der var ikke andre muligheder. Det var altså Gud, der døde, det var Gud, der led og det var Guds blod, der flød som sonemiddel. Vi forstår ikke, hvordan det kan lade sig gøre, at Jesus – Sønnen – hænger på korset, og beder til Gud, sin Fader. Det forbliver en af treenighedens mange hemmeligheder. Vi ved bare, at sådan er det. Og Gud ske lov for det. Uden Guds egen vilje til at dø, var vi aldrig blevet forsonede med ham.

Korsets gudsbillede

AF FLEMMING BAK POULSEN

.....

Det blev bælgmørkt midt på dagen. Et voldsomt jordskælv fik selv klipperne til at revne. Døde gik ud af deres grave. I templet blev det store forhæng revet itu – oppefra.

Det var ikke en almindelig dag – den dag Jesus blev korsfæstet. Disse hændelser giver en antydning af det drama, der ligger i Jesu kors.

De bibelske forfattere bruger et vidtforgrenet sprog for at tolke og forklare korsbegivenheden. Det er som om, selve begivenheden er så altomfattende, at der skal trækkes på mange forskellige billeder for bare at forsøge at dække den. I Jesu død og opstandelse finder vi det afgørende klimaks og hjertet i troen for alle kristne.

Der er gjort forskellige forsøg på at sammenfatte og systematisere de bibelske beskrivelser af korsbegivenheden. Denne artikel tager udgangspunkt i fire ”modeller” for forståelsen af Jesu korsdød og viser hvilket gudsbillede, der ligger bag dem. De fire modeller: offermodellen, genløsningsmodellen, kamp-sejrmodellen og forsoningsmodellen, er hentet fra Agne Nordlanders bog *Korsets mysterium*.

Når Gud ofrer

Det er godt nok ikke så moderne i vestlig religiøsitet, men hvis vi ser globalt og historisk på sagen, er offer-tanken almindelig i mange religioner. Typisk er det sådan, at mennesker ofrer et eller andet værdifuldt til en guddom, for at stille gudens vrede eller opnå hans gunst.

Genløsningsmodellen; Gud erklærer den skyldige retfærdig på grund af Jesu død.

De nytestamentlige forfattere er dristige. Der bruges offersprog, når korsets betydning skal udlægges. Ofte spiller de på GT's offerlovgivning. Hebræerbrevet udlægger i særlig grad denne sammenhæng (jf. artiklen: Præst og offer, s. 4). Andre steder kaldes Jesus "Guds lam, som bærer verdens synd" (Joh 1,29) og "et sonoffer for vore synder" (1 Joh 4,10).

Men betydningen af Jesu død som sonoffer bliver en helt anden end den almindelige religiøse. Det er nemlig ikke mennesker, der ofrer for at stille Guds vrede og opnå hans gunst. Rollerne er byttet rundt. På korset er det Gud, der ofrer – sig selv – til sig selv.

Paulus skriver i Romerbrevet 3,25: "Ham gjorde Gud ved hans blod til et sonoffer ved troen for at vise sin retfærdighed, fordi han havde ladet de tidligere synder ustraffede." Vægten er altså på, at det er Gud, der handler i Jesu korsdød.

Mange opfatter gudsbilledet bag denne udlægning af korset som barbarisk. Man kan fx høre Jesu død omtalt som "kosmisk børnemishandling". En gud, der kræver blodoffer for synd, virker ikke sympatisk i vores kulturelle klima.

Det bunder dog i en overfladisk forståelse af de bibelske tekster. Bibelen præsenterer ikke Gud som en blodhungrende og hævnsyg despot. Pointen med offermodellen er at understrege alvoren i menneskets synd og radikaliteten i Guds kærlighedshandling på korset: "Deri består kærligheden: ikke i at vi har elsket Gud, men i at han har elsket os og sendt sin søn som et sonoffer for vore synder" (1 Joh 4,10).

Når Gud betaler

Genløsningsmodellen er hentet fra det juridiske område og spiller på forskellige former for frikøbelse fra GT. Man kan også tage retfærdiggørelsesterminologien med under denne model, selvom

Nordlander ikke gør det. Grundtanken er at mennesket i sin synd står i et håbløst skyldforhold til Gud. Ved sin død fjerner Jesus dette skyldforhold. Hans død bliver en "løsesum". Markusevangeliet 10,45: "For end ikke Menneskesønnen er kommet for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange."

Paulus knytter talen om genløsning sammen med retfærdiggørelse i Romerbrevet 3,24: "og ufortjent gøres de retfærdige af hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus." Retfærdiggørelsen har samme skyldforhold og fjernelse af skyld, som talen om genløsningen. Men scenen er lidt anderledes, idet vi må forestille os Gud som en dommer, der erklærer den skyldige retfærdig på grund af Jesu død.

Ligesom offertanken er heller ikke tanken om Gud som dommer unik for kristendommen eller bibelen. Den findes både i andre religioner og i almenreligiøse udgaver.

Men der er alligevel noget unikt ved den bibelske dommer-gud. Her tager dommeren nemlig selv straffen. Vi skylder, men han betaler – med sig selv – til sig selv.

Også den juridisk inspirerede tale om Jesu død, vækker modstand i dag. Nogle oplever det teoretiserende og livsfjernt, andre kan ikke forlige sig med billedet af en Gud, der ikke bare kan tilgive uden at kræve betaling/offer.

De juridiske billeder har netop deres styrke i at understrege Guds suverænitet i det, han gør. Det har stor sjælesørgerisk værdi, fordi fokus bliver flyttet fra mit følelsesliv over på den sikre grund, som Gud har lagt i Kristus. Men dette objektive skal spille sammen med det subjektive (tilegnelsen), for at det kan få værdi for det enkelte menneske. Der hvor den store sandhed, at Gud suverænt og egenhændigt har taget sig af verdens største problem, går op for et menneske og bliver til en personlig lille sandhed (en >

Paradoksalt; Gud kæmper i en vis forstand med sig selv, og vinder over sin egen lovs ødelæggende konsekvenser i vores liv på grund af synden.

sandhed der gælder ”for mig”), dér rummer talen om retfærdiggørelsen og genløsningen en mægtig befriende kraft, der langt fra er teoretisk eller livsfjern.

Forestillingen om en tilgivelse uden betaling eller soning virker måske umiddelbart tiltrækkende, men det er kun på overfladen. En sådan form for tilgivelse bliver nemlig til en bagatellisering af overtrædelsen. Den type tilgivelse er i sidste ende en hån mod den, overtrædelsen går ud over.

På korset tager Gud anderledes fat om syndens problem – både fra gerningsmandens og offerets perspektiv. Han fjerner skylden fra gerningsmanden, og han identificerer sig med offeret helt ind i døden.

Når Gud kæmper

Kamp-sejr-modellen er hentet fra det politisk/militære område. Vi ser denne model udfoldet i evangeliernes beskrivelse af, hvordan Guds rige er kommet nær i Jesus og hans virke med helbredelser (sejr over sygdom), dæmonuddrivelse (sejr over satan/åndemagter), dødeopvækkelse mm. Jesu død og opstandelse er kulminationen af denne kamp. Her vandt han den afgørende sejr over døden og djævelen. Den totale sejr skal blive en realitet ved genkomsten.

Paulus udlægger en form for ”indre dynamik” i denne kamp i Korinthenserbrevet 2,14-15: ”Han slettede vort gældsbevis med alle dets bestemmelser imod os; han fjernede det ved at nagle det til korset; han afvæbnede magterne og myndighederne, stillede dem offentligt til skue og førte dem i sit triumftog i Kristus.”

Sejren over magterne og myndighederne sker ved at Kristus har fjernet deres våben, nemlig gældsbeviset, der anklager os. Dette våben er ellers stærkt, fordi anklagerne bygger på noget så skønt

og helligt som Guds egen lov – det er i forhold til den, gældsbeviset anklager os. Dette er noget af baggrunden for at Luther kan tale om at Kristus sejrer – ikke bare over døden og djævelen – men også over loven. Her er vi inde ved noget af det paradoksale i kamp-sejr-modellen. Gud kæmper i en vis forstand med sig selv, og vinder over sin egen lovs ødelæggende konsekvenser i vores liv på grund af synden.

Vi genfinder det paradoksale også på de andre kamp-områder: Sygdom og lidelse er både livsødelæggende kræfter – men også redskaber i Guds hånd; Satan er Guds fjende – men han virker indenfor de rammer Gud selv sætter; døden er den sidste store fjende – men samtidig er den døren ind til den evige herlighed for den troende. Når Gud kæmper mod ”fordærvsmagterne”, kæmper han også mod sig selv – og vinder.

Det er vigtigt at fastholde dette paradoks for at undgå en ”herlighedsteologisk” grøft i forståelsen af kamp-sejr-modellen. Sejren betyder ikke, at vi i dette liv bliver immune over for sygdom, lidelse, nederlag eller død.

Men samtidig skal sejren fastholdes som en virkelig sejr. Det gælder både de herlige konsekvenser, det får for os allerede i dette liv, når vi ser Guds rige bryde igennem med helbredelse, befrielse, tilgivelse osv. Og det gælder de sande herlighedsteologiske konsekvenser i evigheden, hvor død, sorg og smerte ikke skal være mere.

Når Gud forsoner

Forsoningsmodellen bruger billeder fra mellem menneskelige forhold. Forsoning bruges her i snæver betydning om det at genoprette forholdet imellem to parter efter en konflikt. Denne model bruges forholdsvis sjældent i NT (og det græske ord for forsoning

Flemming Bak Poulsen f. 1974

Cand.theol. 2004, Forlagsleder, LogosMedia
Prædikant i LM

er oversat med "forligelse"), men alligevel er modellen blevet en slags samlebetegnelse, så man kan beskrive læren om Jesu død som "forsoningslæren".

Romerbrevet 5,10-11 fokuserer på kernen i denne model: "For mens vi endnu var hans fjender, blev vi forligt med Gud, ved at hans søn døde; så skal vi så meget mere, når vi er forligt med Gud, frelses, ved at han lever."

Udgangspunktet er en konflikt: der er fjendskab mellem Gud og mennesker. Mennesket er under Guds vrede på grund af synden. Men vi blev "forligt med Gud, ved at hans søn døde." Det oprindelige gode forhold bliver genoprettet ved Jesu død.

I Andet Korintherbrev 5,19-20 udfolder Paulus nærmere, hvordan det går for sig: "For det var Gud, der i Kristus forligte verden med sig selv og ikke tilregnede dem deres overtrædelser, men betroede os ordet om forligelsen. Så er vi altså udsendinge i Kristi sted, idet Gud så at sige formaner gennem os. Vi beder på Kristi vegne: Lad jer forlige med Gud!"

Forligelsen udfoldes altså med det juridiske udtryk, at Gud "ikke tilregnede dem deres overtrædelser" – forligelse og retfærdiggørelse flettes her sammen. Gud griber ind i konflikten og forhindrer, at mennesket rammes af hans vrede – ikke ved at han "dæmper sig ned" (vreden er nemlig stadig udtryk for Guds hellige kærlighedsreaktion mod uretten), men ved at han fjerner årsagen til vreden fra menneskers liv. Her ser vi igen, hvordan billedet bliver sprængt af korsets afgørende og altomfattende betydning. Der er ingen andre relationer, hvor forsoning/forligelse bliver etableret på denne måde.

Bønnen fra Andet Korintherbrev 5,20 understreger det subjek-

tive aspekt ved forsoningen. Det er ikke et spørgsmål om gold retorik og himmelsk matematik; det er afgørende, at modtagelsen bliver personlig. Derfor den indtrængende bøn: "Lad jer forlige med Gud!"

Korsets gudsbillede

De fire modeller er ikke udtømmende for, hvad NT har at sige om betydningen af Jesu kors. Dertil kommer, at de nytestamentlige forfattere bevidst fletter modellerne sammen, når de forkynder om Jesu død. Alt må i spil for bedst muligt at formidle evangeliet.

Samlet set tegner de fire modeller et billede af Gud, der handler i hellig kærlighed på korset. NT beskriver jo igen og igen korset som en kærlighedshandling! (Fx Rom 5,8: "Gud viser sin kærlighed til os, ved at Kristus døde for os, mens vi endnu var syndere").

Sammenhængen mellem Guds hellighed og kærlighed er vanskelig at fastholde. Hvor tidligere tider så Guds hellighed som det indlysende og kærlighedshandlingen som det overraskende, er Guds kærlighed i vores tid blevet en næsten trivial selvfølgelighed. Tilsvarende er opfattelsen af Gud som hellig trængt i baggrunden.

Evangeliet er, at Gud på korset handler i hellig kærlighed.

Korset forkynder dermed også "evangeliet" om Guds hellighed. Her sker retfærdigheden fyldest for den, der er blevet uskyldigt offer for andres forbrydelse. Så alvorligt tager Gud den krænkelse, jeg er ramt af! Her bærer Gud min skam.

Samtidig er korset tilgivelsens sted for forbryderen. Her tager Gud straffen i synderens sted – så højt elsker han sin fjende. Her bærer Gud min skyld.

Tilgivelse for overtrædere og deres ugerninger

AF NICOLAI WINTHER-NIELSEN

.....

I Det Gamle Testamente findes en side af Guds væsen, som vækker en sjældent stærk personlig længsel. Et menneske kan bede om hjælp hos den Gud, hvis "vrede varer et øjeblik, hans nåde hele livet" (Sl 30,6). David bekender og jubler over det med ord som: "Lykkelig den, hvis overtrædelser er tilgivet, og hvis synder er blevet skjult" (Sl 32,1).

Tilgivelse eller frikendelse

At få overtrædelserne tilgivet er meget forskelligt fra en frikendelse i retten. Ved domstolene skal den skyldige idømmes straf, og en dommer kan ikke bare tilgive en skyldig uden at undergrave retssystemet. Han kan tage særlige hensyn ved strafudmålingen eller gøre dommen betinget, men den anklagede er stadig skyldig. Derfor søger mange kriminelle heller ikke uden videre tilgivelse.

Mange forsoner sig med deres forbrydelse ved at tage straffen og vil ikke vide af fortrydelse, for det øger bare smerten og stjæler selvrespekten.

Det er noget helt andet, hvis en person har gjort uoprettelig skade imod en anden, og han dog konstant skal omgås denne person. Så kan tilgivelse ikke undværes, og det viser sig klart i forhold til familie, venner og kammerater i skole eller på arbejde. Mindst fire alvorlige problemer må løses, hvis man er skyld i en ugerning i familien, men skal befries og finde accept på trods af skaden - alene fordi kærligheden skal veje tungere end ugerningens konsekvenser. Tænk på en dreng, der har stjålet en spand maling og smurt stuens vægge til med røde klatter og spildt på stuens møbler og tæppe. For at denne søn kan få genetableret et godt forhold til sine forældre kræves først at farens vrede skal

Guds væsen; Hans kærlighed svigter ikke.

lægge sig ([1]: forligelse). Lømlen skal accepteres betingelsesløst trods sin overtrædelse ([2]: nåde). Skaden skal udbedres ved at faren betaler for reparation og fjernelse af alle sporene ([3]: soning). Sønnen skal fortryde og forbedre sig ([4]: omvendelse).

De samme fire problemer har en synder i forhold til Gud. Tilgivelsen har betydning for både at få det andet og det tredje problem løst. Gud skal nemlig bære over med overtræderen i nåde og Gud må fjerne overtrædelsen ved at rense synden ud, dække den eller bære den væk. Begge dele erfarer David efter affæren med Batseba (Sl 51) og han jubler over det i Salme 32,1. Og af gode grunde, som vi nu skal se.

Overtrædelser tilgives

Det første udtryk "overtrædelser er tilgivet" fra Salme 32,1 kan bedst forklares ud fra pagtslutningen på Sinaj. Der siger Gud i begyndelsen af De Ti Bud, at dem der elsker ham vil han "vise godhed i tusind slægtled" (2 Mos 20,6). Det hebraiske ord, som her oversættes med *godhed*, oversættes ellers ofte med *troskab*, men det er helt præcist en betegnelse for usvigelig kærlighed. Mere præcist betyder det da at 'vise trofast kærlighed' i tusind led.

Det dybeste træk i Guds væsen er, at hans kærlighed ikke svigter. Men denne kærlighed udfordres straks, da Israel forhåner ham med afgudsdyrkelse og tilbeder guldkalven i 2 Mos 32. Det fører til at Gud efter opgøret med synden viser en endnu større dybde i sit kærlige væsen. På trods af Israels hån *bevarer* Gud alligevel sin trofaste kærlighed i tusind slægtled (2 Mos 34,7).

Derefter kommer så den revolutionerende tilføjelse, der forklarer Guds motiver. Hans trofaste kærlighed skyldes, at Gud "er villig til at tilgive ondskab, oprør og synd" (således Bibelen på Hverdagsdansk 2007). Mellemanden Moses havde fået Gud til >

Eksempel; Tilgivelse i Salmerne

I Salmernes bønner bruges tilgivelse om både nåde og soning (jf overtræderens 4 behov for: forligelse [1], nåde [2], overtrædelsens soning [3] og omvendelse [4]):

Sl 85,2-4:

2 Du var nådig mod dit land, Herre [2]
og vendte Jakobs skæbne [4]
3 Du tilgav dit folks skyld [3]
og skjulte alle dets synder. Sela
4 Du gjorde ende på din vrede [1]
og vendte om fra din glødende harme

Sl 78,38:

Men han er barmhjertig [2],
han soner synd [3]
og ødelægger ikke [2];
gang på gang holdt han igen på sin vrede [1]

Sl 32,1:

hvis overtrædelser er tilgivet [2]
og hvis synder er blevet skjult [3]

Af Nicolai Winther-Nielsen f. 1953

Teol.dr., lektor i Gammel Testamente Dansk Bibel-Institut & ekstern lektor ved cand. IT IKT og livssyn på Aalborg Universitet.

at sone synden og dæmpe sin vrede (2 Mos 32,30-34). Desuden havde Moses bedt om nåde for sig selv til at træde frem for Gud som Israels stedfortræder (2 Mos 33,12-23). Det fører frem til at Guds skønne navn så åbenbares oppe på bjerget (2 Mos 34,6b-7). Tilgivelsen er nu nøglen til at forstå den nye dybde i Guds trofaste kærlighed.

Dette første ord for Guds tilgivelse handler om at tilgive ved at bære over i nåde (jf. [2]: nåde ovenfor). På hebraisk bruges udsagnsordet *nāsa'*, der betyder 'løfte, bære, tage op og bære bort'. Det minder om udsagnsordet *bære*, der får betydning ud fra hvem, der bærer hvad og hvorfor. Man kan ikke blot bære på ting eller hemmeligheder, men man kan også bære sin egen lidelse, ansvar eller skyld, når man rammes af en sygdom eller begår en overtrædelse. Desuden kan man bære noget ind, ud, væk m.m. for andre, så de slipper for at bære det. Tilsvarende er der tale om selv at bære en byrde, når Kain føler at hans overtrædelse er for svær (1 Mos 4,13). Om konkrete brud på loven hedder det også, at man må bære sin overtrædelse (3 Mos 5,1.17). Der tænkes sikkert på overtrædelsens skyld, snarere end dens straf.

Tilgivelsen kommer ind i billedet, når det handler om at *bære over med* en andens overtrædelse, så den ikke længere står i vejen. Det er målet, når Abraham går i forbøn for Lot, for at den retfærdige dommer ikke skal udrydde Sodoma, men vil bære over med byens ondskab for 50 retfærdiges skyld (1 Mos 18,24.26). Faraø beder også om tilgivelse ved Moses' forbøn (2 Mos 10,17), og der er mange andre eksempler (1 Mos 50,17. Jos 24,19, 1 Sam 5,25; 25,28). Dette udtryk udvides så enkelte gange til også at gælde den stedfortrædende soning til tilgivelse på forsoningsdagen (3 Mos 16,22) og det forklarer hvordan den lidende Herrens tjener bærer overtrædelserne (Es 53,4). På den baggrund jubler

David i Salme 32,1 over at overtræderen er sluppet for sin straf, fordi Gud har tålt ham og tilgivet ham.

Synden skjules

Det andet udtryk for tilgivelse fra Salme 32,1 handler om få fjernet overtrædelsen (jf. ([3]: soning ovenfor). David bruger billedet, at hans "synder er skjult". Det handler om forsoningen ved et stedfortrædende offers blod, som dækker synden, så den ikke er synlig. Men det er også en del af tilgivelsen. Og det er specielt bemærkelsesværdigt, at dette andet ord for tilgivelse for første gang bruges lige efter åbenbaringen af Guds navn i Anden Mosebog 34. Straks trygler Moses Gud om, at han "vil tilgive vor ondskab og synd" (34,9, egen overs.). Moses bruger her udsagnsordet *sālah*, som kun kan bruges med Gud som grundled. Det er et særligt udtryk for tilgivelsen gennem offertjenesten.

Denne anden betydning af tilgivelse er knyttet til syndofferet og skyldofferet (3 Mos 4,20.26.31.35; 5,10.13.16.18.26). Disse to ofre gælder, når Aron, lederne, folket eller enkeltpersoner begår en konkret overtrædelse mod Guds bud, eller skal erstatte deres synd mod offergaverne eller pantsatte genstande. Inden for offerlovgivningens rammer tilsiges her rituelt at overtrædelserne er tilgivet, når en angrende synder erkender Guds dom over uforståelig synd. Han kan følge Guds klare anvisninger for tilgivelse og ofre blodet af et stedfortrædende offerdyr, så synderne skjules under blodet. I Tredje Mosebog 19,22 kan vi helt konkret se, hvordan en mand rituelt kan tilgives efter et seksuelt overgreb mod en trækvinde ved at følge anvisningen.

Åbenbaringen af Guds tilgivelse i Anden Mosebog 32 er et meget stort højdepunkt. Desværre fortsætter Israel med at synde på vej mod Kana'an og det ender med mytteri i Kadesh (4 Mos

Strafpoint nulstillet

AF DITTE OLSEN

14). Moses beder nu igen om tilgivelse for folket med de ord, som Gud havde talt på Sinaj bjerg. Han vedgår dog også, at Israels synd nu er uendelig meget større, så der stilles meget større krav til Guds tålmodighed: "Herren er sen til vrede og stor på trofast kærlighed. Han bærer over med ondskab og oprør" (egen overs. af 4 Mos 14,18). Denne første betydning af tilgivelse som nåde følges straks op af den anden betydning som rituel tilgivelse gennem soning af synden: "Tilgiv dog folkets ondskab i overensstemmelse med størrelsen på din trofaste kærlighed" (4 Mos 14,19). Denne bøn afviser Gud dog for den frafaldne ørkengeneration, der får sin endelige og uigenkaldelige dødsdom, efter at være skånet rigtig mange gange.

Stærke bønner

Tilgivelse er vigtig i mange andre bibeltekster og for kristentroen. Vi lever i dens nåde for overtrædere og fjernelse af overtrædelse, hver gang vi beder Fadervors *Forlad os vor skyld* eller lytter til nadverritualets tilsagn om at *denne kalk er den nye pagt i mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse*. Her bruges det gamle ord forladelse, men det beder bønnen om tilgivelse af overtrædere og trøster med tilgivelsen af overtrædelsen.

Men tilgivelsen i GT kan også være en stærk kilde for kristentroen. Vi begyndte med Salme 32 og kan nu se, hvordan David her griber om Guds usvigelige kærlighedstilbud til overtrædere. Og vi kan i mange andre stærke bønner i Salmerne lytte til og inspireres af de frommes jubel over tilgivelsen (se eksemplet).

Jeg kørte 80 inde i byen (jeg var nær kommet for sent på arbejde) – 10 strafpoint

Jeg undlod at give penge til den hjemløse (han ville sikkert bare købe øl) – 10 strafpoint

Jeg flirtede (meget lidt) med postbudet – 10 strafpoint

Jeg beholdt de for mange byttepenge (de giver så tit for lidt tilbage) – 10 strafpoint

Jeg bagtalte min svigerinde (hun havde altså også dummet sig) – 10 strafpoint

Jeg købte naboens DVD billigt (han vidste jo ikke, hvad den var værd) – 10 strafpoint

Jeg blev misundelig på min kollegas dygtighed (hun behøver jo heller ikke prale) – 10 strafpoint

Hva' siger du? Er jeg berettiget til helvedes ild? For de småting?

Vær barmhjertig! Du har ret – jeg satte mig selv højest af alt!

Hvad skal jeg gøre?

Hva' siger du? Kan jeg intet gøre? Kun takke, fordi du har gjort alt?

Herre, jeg takker dig, fordi alle mine strafpoint er sømmet til dit kors.

Hjælp mig til at leve et takkende liv.

3. Mosebog, kapitel 16

Den store forsoningsdag

AF ALEX DAHL KARLSEN

.....

Tredje Mosebog 16 handler om, hvor meget det koster at tilvejebringe nåde og tilgivelse.

V. 1-2: Baggrunden for Guds forordning af den store forsoningsdag er Arons to sønners død (3 Mos 10,1-3). Selv om også Arons sønner var udtaget til at gøre præstetjeneste, betød det ikke, at de når som helst og hvordan det passede dem, kunne træde frem for Gud.

Forbuddet mod når som helst at træde Gud nær forklares med, at "så skal [Aron] dø; for jeg vil vise mig..." Forbuddet ses også ved, at det Hellige var adskilt fra det Allershelligste med et forhæng prydet med keruber (2 Mos 36,35). Keruberne er jo de engle, som Gud satte til at vogte indgangen til Edens have med flammesværd, så Adam og Eva eller andre mennesker ikke skulle kunne

komme derind.

Dvs. dette forhæng prydet med keruber var en stærk prædiken om menneskets syndighed og Guds vrede over synden. Dernæst prædikede forhængen, at synden grundlæggende ikke kunne sones; Gud forbliver vred. Selv om der tales om "soning for alle deres synder" (16,34), så gælder det, som der står i Hebræerbrevet 10,3-4: "Men i ofringerne ligger en årlig påmindelse om synder; for blod af tyre og bukke kan umuligt tage synder bort."

Derfor havde den store forsoningsdag snarere en bodskaraktør end det var en glædesfest over syndernes forladelse. Det skal vi også se om lidt med præstens dragt.

Det betyder dog ikke, at ordene om syndernes forladelse var tomme ord; for GT's fromme levede og døde i troen på den frelser, der skulle komme; hans evigtgyldige sonoffer fik de også gavn af.

Om Arons klædning; Den skulle ligne en slaves eller tjeners, fordi han skulle træde frem for Guds ansigt i ringhed.

Arons klædning

V. 3-5: Aron skulle ikke være iført ypperstepræstens sædvanlige klædning, der fik ham til at ligne en konge. I stedet skulle han iføre sig en klædning, som fik ham til at ligne en slave eller tjener. Han skulle træde frem for Guds ansigt i ringhed, hvilket understreger dagens bodskarakt. Han er som mellemmand selv et syndigt menneske, der har brug for syndernes forladelse.

I Zakarias Bog 3 ser vi ypperstepræsten Josva stå med snavsede klæder. Satan anklager ham (med rette) for hans synder. Men han får tilsagt syndernes forladelse. Så får han festklæder på og bodsdragten eller de snavsede klæder bliver taget af ham.

Den store forsoningsdags bodsdragt prædiker til den tyngede samvittighed. Langfredag er det nye testaments store og endegyldige forsoningsdag, men den dag flængedes forhænget i templet fra øverst til nederst, da Jesus døde på korset. Nu er der banet en ny og levende vej ind til Gud. Der er ingen keruber længere, der prædiker Guds hellighed og utilnærmelighed. Den, som tror, får billedligt talt lov til i bøn at stå foran *nådetronen* – og ikke dommersædet.

Arons syndoffer

V. 6-10 er en oversigt over, hvorledes dagens ofringer skal bringes.

V. 11-14: Aron begynder med at ofre sin egen syndoffertyr. Aron er en falden synder som det øvrige folk. Derfor må han begynde med at ofre for sin egen synd.

Røgelsesskyen skal dække sonedækket. Kerubernes tilstedeværelse gjaldt ikke kun på forhænget. Sonedækket var pagtens arks låg, hvorpå der var sat to keruber. Gud selv ville vise sig i en sky over sonedækket (v. 2). Her er Gud selv! Så nær var Aron fysisk på Gud!

Når røgelsesskyen skulle dække sonedækket, betød det, at "røgelsesskyen skal dække sonedækket oven på Vidnesbyrdet, så han ikke dør" (v. 13). Røgelsen kunne her være et middel til at afvende Guds vrede. Røgelsen skjulte Gud, eller skjulte Aron for Gud. Aron holdt jo fyrbækkenet i hånden, så han blev formentlig helt omgivet af denne røgelse. Han blev så at sige en del af denne røgelse, der andre steder beskrives som en 'vællugt for Herren'. Det var ikke ham, der gjorde røgelsen til en 'vællugt', men han fik lov til at blive indbefattet i denne 'Kristi vællugt'.

Ikke uden grund kaldes stedet, hvor Gud opholdt sig, for 'sonedækket'. Aron burde dø. Uden røgelsen ville han dø, men røgelsen skjuler ham for Guds vrede; han får lov til at leve.

Dette er et billede på, hvad forsoningen betyder: Jeg – uren og syndig i mig selv – står i stedet "ren og retfærdig, himmelen værdig" på grund af blodet fra Jesu sår. Uden dette sonende blod er jeg uværdig og fordømmelsesværdig.

Men røgelsen er ikke nok (Se v. 14). Blodet skal til for at skaffe soning. Syvtallet er det hellige, fuldkomne tal. Alle Arons og hans families synder må sones, må tilgives for Guds ansigt.

Der var jo to bukke. Den ene ofres her for folkets synder. Den anden kommer vi til senere. Hebræerbrevets forfatter identificerer Jesus med denne buk, der ofres som syndoffer (Hebr 9,13-14 og 10,1ff). Sådan som Aron skaffer soning for alle israeliternes synder, skaffer Jesus med sit ene offer soning for alle vore synder.

Folkets syndofferbuk

V. 15-19: Folkets syndofferbuk slagtes, og samme fremgangsmåde anvendes som ved Arons syndoffer. Igen: Det er en soning for *alle* deres synder. Ikke blot nogle af dem, men alle!

I vers 18 kommer Aron ud fra det allerhelligste. Det er for at >

Mærkeligt; Det er ikke kun er menneskene, der skal skaffes soning, men også selve helligdommen og selve alteret.

skaffe det alter, der står for Herrens åsyn, soning. Det er formodentlig røgelsesofferalteret.

Det er mærkeligt, at det ikke kun er menneskene, der skal skaffes soning, men også selve helligdommen og selve alteret. Det fortæller os, at selv ved israeliternes gudsdyrkelse klæber der synd. Det lærer os, at også vores gode gerninger, vores kristendom, vores bønner må renses ved Jesu blod. Selv det bedste er plettet af synden.

Så står der så herligt, at Aron "skal tage noget af tyrens blod og af gedebukkens blod og stryge det på alterets horn *hele vejen rundt*, og med sin finger skal han stænke noget af blodet *syv gange* på det og rense og hellige det for israeliternes urenhed" (v.18-19).

Syndernes totale forladelse gentages med to billeder: Blodet skal stryges *hele vejen rundt* og blodet skal stænkes *syv gange*. Ingen synd glemmes, al synd er der soning for. Tænk på det, du som bærer på noget vanskeligt.

Sydebukken

V. 20-22: Nu er vi nået til den anden buk, den endnu levende buk. Her skal Aron lægge hænderne på dens hoved og bekende al folkets synd. Synden er så at sige overført til denne buk, den bærer synden, jf. udtrykket sydebuk.

Hvorfor skal en gedebuk sendes bort med folkets synd? Var syndofferet ikke nok? Synden er sonet ved syndofrene, men sydebukkens bortsendelse skal understrege, at synden nu er fjernet fra Israels menighed, og synden ikke mere kan vende tilbage (og plage). Sydebukken dør jo helt sikkert ude i ørkenen.

Tænk på Salme 103,12: "Så langt som øst ligger fra vest, så langt har han fjernet vore synder fra os."

Denne levende syndofferbuk, der fjerner israeliternes synder peger klart hen på Jesus: "Se, dér er Guds lam, der tager verdens synd bort" (Joh. 1,29).

Rensning – dengang og nu

V. 23-28: Aron bader sig og skifter tøj igen. Nu aflægger han bodsdragten, og skifter til sin normale festlige ypperstepræstelige dragt. Når synden er sonet, kan Aron tage sit festtøj på. Nu er der ikke mere noget mellem ham og folket på den ene side, og Gud på den anden. Nu kan de ånde frit.

Når synden er sonet og borttaget af din frelser, så skal den ikke mere plage dig, tynde dig, tage din frimodighed. Så kan du se frit op i modsætning til Kain, der ikke fik sin synd gjort op. Blodet har gjort dig herlig for Gud.

Forskellen på den gamle pagts mellemmand og den nye pagts mellemmand er, at Aron både før og efter ofrene for folket skal skaffe soning for sig selv. Han er jo selv en synder. Han er ligesom folket forment adgang til Guds allerhelligste, bortset fra den store forsoningsdag, og ikke uden ofre for sig selv og en særlig bodsdragt.

Jesus var både syndofferbuk og sydebuk – og præsten, der foretog denne forsoning. Jesus er også en af os, et menneske. Han er som sand Gud samtidig syndfri, og derfor skulle han ikke først ofre for sig selv. Til gengæld var hans offer så meget bedre, at det kun skulle gennemføres denne ene gang på Golgata. Hans død på korset renser for alle synder begået den gang – og alle synder begået siden hen. Derfor er begrænsningerne fjernet. Der er fri adgang ind i helligdommen. Ingen vrede keruber, ingen trussel om død for den, der vover sig ind i helligdommen. For den, som altså har fået del i Jesu offer. Ellers står dødstruslerne ved magt

Alex Dahl Karlsen f. 1967
 Cand.scient.pol. 1993, projektleder.
 Tidl. missionær i Tanzania.
 Prædikant i LM. Redaktør af Budskabet.

– truslen om evig fortabelse.

Det er fantastisk, hvordan mange, tilsyneladende uforståelige og meningsløse ritualer i den gamle pagt, pludselig får ny mening i den nye pagt. Den store forsoningsdag peger altså hen på langfredag og Jesus. I forlængelse heraf forklarer Hebræerbrevet 13,11-12 befalingen i Tredje Mosebog 16,27 om at brænde resterne af de ofrede dyr uden for lejren med, at sådan skulle Jesus dø uden for Jerusalems byporte. Han var en foragtet mand, skyet af mennesker osv., som der står i Esajas' Bog 53.

Forsoningsdagens indhold

V.29-34: Den store forsoningsdag skulle være præget af to ting: Faste og hvile. Fasten peger hen på dagen som en bodsdag – som Hebræerbrevets forfatter siger det: "Men i ofringerne ligger en årlig påmindelse om synder ..." (Hebr 10,3).

Samtidig peger hvilen på syndernes forladelse. Hvilen handler både om at give sig tid til at høre Guds ord, men det peger også på en hvile fra alt, som jeg skal gøre, for at gøre mig fortjent til frelsen.

Golgata peger tilbage på den store forsoningsdag, og giver den kraft til at skænke syndernes forladelse og Guds velbehag. Derfor var det ikke blodet af bukkene og af tyrene, der skaffede soning, men deres blod prædikede om det fuldkomne syndoffer, der skulle komme, og Aron, der både før, under og efter måtte rense

sig for egen synd, var et forbillede på den fuldkomne ypperstepræst, der skulle komme, der kunne frembære sit eget blod inde i den himmelske helligdom.

Disse fremmedartede ritualer og ofringer skal dels lære os, at Gud er en hellig Gud, der hader al synd, for synd er oprør mod Gud og ødelæggende for forholdet til vor næste. Gud straffer al usonet synd med døden, den evige død. Dels skal den store forsoningsdag også lære os, at den hellige Gud elsker os og ønsker forsoning og ny begyndelse bragt i stand. Hvor forordningerne for den store forsoningsdag indebærer ofringer af dyr og røgelse og en buk sendt ud til den visse død, så ofrede Gud sin egen søn på den sidste store forsoningsdag, langfredag.

Endelig skal vi lære, at det er så vigtigt for Gud, at vi får rigtig fat i rigdommen af syndernes forladelse, at han maler os det for øje på mange forskellige måder: Med mange forskellige ofringer, ritualer og billeder. Hvis vi ikke griber det på den ene måde, kan vi måske gribe det på den anden måde. Herunder skal vi huske den stadige understregning af, at det er en soning for *alle* synder.

Fasten skal lære os, at synden gør ondt, helt ind i samvittigheden – og i forholdet til vor næste, hvor der er så mange misforståelser og sårede følelser. Fasten er en påmindelse om synden. Hvilen, derimod, minder om, at forsoningen ikke bringes i stand ved vore anstrengelser eller fromhed. Men en anden bringer den i stand for os.

Horisont; Spalten, hvor redaktionen medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Bibelsk selvrealisering

Sognepræst ved Christianskirken Birgitte Graakjær Hjort har i november-nummeret af Menighedsfakultetets tidsskrift IX TYS nogle kritiske bemærkninger til begrebet "selvrealisering".

At selvrealisering er et modeord hænger ifølge BGH sammen med den moderne evalueringskultur: Vi evaluerer og vurderer os selv som aldrig før. Vi forholder os til graden af vores livskvalitet inden for arbejdsliv, privatliv og alt, hvad vi engagerer os nævneværdigt i. Arbejdspladser bruger professionelle firmaer til at karaktergive medarbejdernes indsats og effektivitet. Ægtefæller forholder sig løbende til, om partneren fortsat er værd at elske og leve sammen med. ... Og kirkegængere vurderer løbende, om der er andre kirker i byen, der ville være mere interessante og udbytterige at komme i, end den kirke, hvor de hidtil har engageret sig. Det ligger i tiden. Vi evaluerer. Vi vurderer udbytte. For vi ønsker størst mulig valuta for pengene!

Ind i denne vurderende og evaluerende tid handler selvrealisering for os om at bruge os selv for at få mest muligt ud af livet og de sammenhænge og relationer, vi indgår i. Når denne selvrealiseringstendens ifølge

BGH kan være en fare for det enkelte menneske, handler det blandt andet om, at den kan resultere i et liv i konstant rastløshed og utilfredshed: Hvis selvet altid er optaget af at være på vej mod et nyt mål, kan det true den sunde livsglæde ved det liv, som allerede er.

Og der er en grad af bedrag i at bilde sig selv ind, at det er selvet, den sande person osv., der skal udfolde sig. For dette selv accepteres netop ikke, som det er. Det skal findes frem dybt i det indre. Det skal bearbejdes og forandres og frigøres fra de bånd, andre mennesker hæmmende har lagt på det tidligere i livet, før den egentlige og ideelle udfoldelse og realisering kan finde sted. Det nuværende selv med muligheder og begrænsninger anerkendes med andre ord ikke.

Det er uden tvivl god livsvisdom, når BGH på denne baggrund opfordrer det perfektionistiske karrieremenneske til at acceptere sig selv og sin egen ufuldkommenhed og ikke være på jagt efter en utopisk overmenneskelighed. Den optimale udfoldelse af selvet må ikke ske i en grundlæggende utilfredshed med sig selv, men i en grundlæggende accept af sig selv.

Mere betænkeligt er det, når BGH drejer disse principper over på en kristens for-

hold til synd. Hun spørger: Hvorfor skulle det, der ligger som et mål ude i fremtiden være mere mig, blot fordi det er et bearbejdet selv, end det menneske jeg er her og nu med mine styrker og svagheder, forløste og uforløste mekanismer – eller for at udtrykke det teologisk: med de muligheder og den godhed, Gud har lagt dybt i mig, og med den synd, jeg daglig begår? Overført på kristenlivet betyder BGH's tanker, at det enkelte menneske – med basis i tilgivelsen i Jesus – må acceptere sig selv som et menneske med både godhed og synd indbygget i identiteten. Dette lyder måske som en god og harmonisk anskuelsesform, men Bibelen kalder os til et meget mere radikalt opgør med tidens selvrealisering. Der står aldrig i Bibelen, at vi skal acceptere vores synd og finde fred i den som en del af vores identitet. Paulus skriver tværtimod: "Vi ved, at vort gamle menneske er blevet korsfæstet sammen med ham, for at det legeme, som ligger under for synden, skulle tilintetgøres, så vi ikke mere er trælle for synden; den, der er død, er jo frigjort fra synden." (Rom. 6,6-7) Som kristne er vi vel underlagt syndens magt, så længe vi lever i denne verden – men vi må også se på synden som et fremmedlegeme i os, som vi egentlig er

Bibelsk selvrealisering; At sætte sine egne egoistiske behov til side i kærlighedens tjeneste for næsten.

købt fri fra. Og når vi en dag skal stå for Guds trone, og synden har mistet sit tag i os, er det ikke noget af os selv, vi mister, nej det er vores selv, der endelig bliver realiseret!

Bibelsk selvrealisering tager ikke udgangspunkt i en accept af synden. Bibelsk selvrealisering er netop at kæmpe imod synden; det er at sætte vores egne egoistiske behov til side i kærlighedens tjeneste for næsten. På den måde bliver bibelsk selvrealisering en direkte modpol til den evaluerende og udbyttesøgende tendens, som præger tiden. Tager vi Bibelens udfordring op, eller flyder vi med tiden?

HHH

Gud og sex

Sognepræst Paul Joachim Stender (PJS) er ved at skrive en bog med titlen: *Gud og Sex*, og hans mission er at få mere gang i ægtesengene for at redde ægteskaber. Onsdag d. 23. januar sendte P1 et interview med ham, hvor han fortalte om sine tanker bag bogen; tanker, som også bør have plads i Luthersk Mission, hvor vi nok pointerer, at sex hører til inden for ægteskabet, men ellers ikke taler meget om, hvordan det så bør fungere i ægteska-

bet – og hvorfor.

PJS's udgangspunkt er ægteskabsløftet: Vil du elske? Og han har en vidunderlig "uverdslig" tilgang: Du kan ikke nøjes med at gøre det, du har lyst til. Der spørges ikke, om du gider, eller om du har lyst til sex, for det grundlæggende synspunkt er, at det er viljen, der bør drive værket. Når det sker, bliver pligten til en Gud-velsignet glæde, fordi det får gode konsekvenser for samlivet i ægteskabet.

Kirken bærer et ansvar for de mange skilsmisser, siger PJS. Der foretages vielser, men der undervises ikke i, hvordan man kan bevare ægteskabet. Når livet er fyldt med arbejde og børn, lider samlivet og den Gud-givne seksualitet, og vi fristes til at begære det, der kan købes for penge i stedet for at styre begæret hen mod ægtefællen.

Salmebogen rummer bønner til mange af livets svære situationer, men der er ingen bønner, som giver os ord til at bede Gud om hjælp til det seksuelle samliv. Det er en mangel, mener PJS og oplyser, at Luther opfordrede ægtepar til at have sex to gange ugentligt.

Højsangen er et helt specielt skrift i Bibelen, som allegorisk fortolket siger noget om forholdet mellem Gud og Israel og

mellem Kristus og menigheden. Men det er også et erotisk skrift, der fortæller om det helt specielle forhold, som kan skabes mellem ægtefæller, der er og bliver ét i det seksuelle samliv. Når man er sammen seksuelt, skabes der sammenhæng mellem sex og åndelighed/spiritualitet, fordi man kan opleve hinanden som en gave; som Gud-givet liv.

Jeg vil ønske, at PJS's initiativ forplanter sig til LM. Ikke kun, fordi vi desværre også i vores menigheder oplever mange skilsmisser, som måske kunne være undgået, hvis vi havde talt mere om sex inden for ægteskabet. Men også fordi der er mange ægteskaber, der nok holder i det ydre, men som lider bag ved facaden. Der er mange, der lever som gifte, men i realiteten er enlige. Mange, som har mistet glæden og intimiteten. Når det er sådan, er det en ulykke for ægteparret, men det er samtidig et sølle billede på den Guds kærlighed, som vi er sat til at være et billede på i verden; mand og kvinde sammen i ægteskabet.

IBL

Hjemmet som missionsstation

AF HENRIK HADBERG

.....

Hjemmet betegner en fysik lokalitet, et sted hvor et eller flere mennesker bor.

En missionsstation er et sted, som bruges til at give evangeliet om frelsen ved Jesu Kristi død og opstandelse videre til mennesker.

Her er en stribe vinkler på, hvordan hjemmet kan bruges som missionsstation.

1. Den daglige opbyggelse af slægten

Det kristne hjemms største funktion og opgave som missionsstation er uden tvivl rollen omkring den daglige opbyggelse af troens liv overfor hjemmets egne beboere. Opgaven gælder de kommende slægter.

*Det, vi har hørt og erfaret,
det, vore fædre har fortalt os,
skjuler vi ikke for deres børn;*

*vi fortæller den kommende slægt
om Herrens glørværdige gerninger og styrke,
om de undere, han har gjort. (Sl 78,3-4)*

Men opgaven gælder også ind i den enkeltes liv. Vi kan lære af Maria: *hun satte sig ved Herrens fødder og lyttede til hans ord.* (Luk 10,39)

Det er altid dejligt at træde ind i et hjem, hvor den daglige bibel-læsning og familieandagt er en naturlig del af tilværelsen. Så kan vi opleve det som disciplene i Emmaus.

Da åbnedes deres øjne, og de genkendte ham. (Luk 24,31)

Men selv derinde på missionsstationen kommer djævelen og frister. Frister til at lade være. Frister til at blive optaget af alt muligt andet. Alt muligt andet – ofte gode og nyttige ting og sager. Men ting som i sidste ende kan stjæle Guds plads i vore liv. Jesus gav fristeren et svar engang.

Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene. (Matt 4,10)

Den gode snak; Naboen ved, at du er kristen, og nu står han i noget, som du må have en mening om.

2. Missionsstationer

Gud nøjes ikke med kirkebygninger og missionshuse, forsamlingshuse og skolelokaler. Helt generelt vil ethvert hjem, hvis beboere er Jesus-troende, være en lille missionsstation.

I er jordens salt. Men hvis saltet mister sin kraft, hvad skal det så saltes med? Det dner ikke til andet end at smides ud og trampes ned af mennesker. I er verdens lys. En by, der ligger på et bjerg, kan ikke skjules. Man tænder heller ikke et lys og sætter det under en skæppe, men i en stage, så det lyser for alle i huset. Således skal jeres lys skinne for mennesker, så de ser jeres gode gerninger og priser jeres fader, som er i himlene. (Matt 5,13-16)

Sagen er ikke om den Jesus-troende vil være det. Du er jordens salt og verdens lys. Og dit hjem vil genspejle denne virkelighed.

Samtidig har Jesus et alvorord til sine 12 disciple i en af sine udsendelsestaler til dem. For han kender godt til risikoen for menneskefrygt og djævelens list.

Enhver, som kendes ved mig over for mennesker, vil jeg også kendes ved over for min fader, som er i himlene. Men den, der fornægter mig over for mennesker, vil jeg også fornægte over for min fader, som er i himlene. (Matt 10,32-33)

3. Bøn og lønkammer

Bøn er en afgørende del af ethvert missionsarbejde. Og en væsentlig del af dette bønens arbejde foregår i hjemmet. Jesus lærer os, at:

... når I beder, må I ikke være som hyklerne, der ynder at stå og bede i synagoger og på gadehjørner for at vise sig for mennesker. Sandelig siger jeg jer: De har fået deres løn. Men når du vil bede, så gå ind i dit kammer og luk din dør og bed til din fader, som er i det skjulte. Og din fader, som ser i det skjulte, skal lønne dig. (Matt 6,5-6)

Og der i hjemmets missionsstation bedes der så for naboer,

børnenes legekammerater, familiemedlemmer, det lokale menighedsarbejde og også for vore internationale opgaver.

4. Det gæstfrie hjem

Gæstfriheden er et af kendetegnene på missionsstationen. Vel har vi forskellige personligheder. Vel er der forskellige nådegaver. Vel lever vi i en kalender-tid med et enormt højt aktivitetsniveau. Vel skal vore hjem ikke være en banegård, men...

glem ikke gæstfriheden, for ved at være gæstfrie har nogle uden selv at vide det haft engle som gæster (Hebr 13,2) og vær gæstfrie mod hinanden uden tværhed (1 Pet 4,9). Læg vægt på at være gæstfrie. (Rom 12,13b)

Mennesker er velkomne i vore hjem. Tænk at kunne dele vore hjemms velsignelser med andre mennesker. Fællesskab og samvær, livsglæde og alvor.

Om menighedens medlemmer og tjenere skrives der tit om gæstfrihed.

En tilsynsmand skal være ... gæstfri (1 Tim 3,2).

En ældste ... han skal være gæstfri (Tit 1,8).

Også enkerne skal have været gæstfri (1 Tim 5,10).

5. ”Køkkenbordssnakken”

En af gevinsterne ved det gæstfrie hjem er ”køkkenbordssnakken”. Der hvor samtalen helt naturligt ender på spørgsmål om tro og kristendom. Der er ikke så meget planlagt over tingene, men i mødet med mennesker opstår samtalen om Kristus.

Filip møder Nathanael og siger til ham: »Ham, som Moses har skrevet om i loven, og ligeså profeterne, ham har vi mødt, Jesus, Josefs søn, fra Nazaret.« Nathanael spurgte: »Kan noget godt komme fra Nazaret?« Filip sagde til ham: »Kom og se!« (Joh 1,45-46 – Jæg >

Jesu ord; Når du vil holde en fest, så indbyd fattige, vanføre, lamme og blinde. Da skal du være salig, for de har ikke noget at give dig til gengæld.

ved godt, at samtalen her ikke foregår ved et køkkenbord).

Andre gange kan man opleve, at mennesker mere direkte opsøger hjemmet for at få svar. Naboen ved, at du er kristen, og nu står han i noget, som du må have en mening om.

Der var et menneske, en af farisæerne, ved navn Nikodemus, medlem af jødernes råd. Han kom til Jesus om natten og sagde til ham: »Rabbi, vi ved, du er en lærer, der er kommet fra Gud; for ingen kan gøre de tegn, du gør, uden at Gud er med ham.« Jesus svarede ham: »Sandelig, sandelig siger jeg dig... (Joh 3,1-3).

Det handler vel egentlig bare om at ...
bruge det gunstige øjeblik (Ef 5,16).

Vær vise i jeres omgang med dem udenfor, og brug det gunstige øjeblik. (Kol 4,5)

6. Omsorg for enker og faderløse

I missionsstationens opgaver ligger også diakonien.

En ren og ægte gudsyndelse er, for Gud, vor Fader, at tage sig af faderløse og enker i deres nød og bevare sig selv uplettet af verden. (Jak 1,27)

Ikke mindst børnefamilier vil opleve en helt naturlig relation med "faderløse" børn. Det er værdifuldt at kunne give et barn en god eftermiddag i trygge rammer og en kærlig atmosfære.

Og "enkerne" har Danmark i dag i hobetal af på grund af brudte relationer.

For jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig. (Matt 25,35-36)

Måske er det en arbejdskollega man får lov til at række et bæger koldt vand?

7. Når vi fester

En naturlig del af et hjem er, at vi holder nogle fester. Så gør som Matthæus. Inviter også nogle af dem med, som ikke selv ville holde en "kristen fest".

Og da Jesus gik videre derfra, så han en mand, som hed Matthæus, sidde ved toldboden, og han sagde til ham: »Følg mig!« Og han rejste sig og fulgte ham.

Mens Jesus sad til bords i huset, kom der mange toldere og syndere og sad til bords med ham og hans disciple. Da farisæerne så det, spurgte de hans disciple: »Hvorfor spiser jeres mester sammen med toldere og syndere?« Men da Jesus hørte det, sagde han: »De raske har ikke brug for læge, det har de syge. Gå hen og lær, hvad det vil sige: »Barmhjertighed ønsker jeg, ikke slagtoffer.« Jeg er ikke kommet for at kalde retfærdige, men syndere.« (Matt 9,9-13)

Jesus vrider den faktisk endnu en tand:

»Når du indbyder til frokost eller til middag, så undlad at indbyde dine venner, dine brødre, dine slægtninge eller dine rige naboer, for at de ikke skal indbyde dig igen og gøre gengæld. Nej, når du vil holde en fest, så indbyd fattige, vanføre, lamme og blinde. Da skal du være salig, for de har ikke noget at give dig til gengæld. Men det vil blive gengældt dig ved de retfærdiges opstandelse.« (Luk 14,12-14)

8. Menighedens organiserede tiltag i hjemmet

Mange forsamlings ligger forskellige aktiviteter ud i hjemmene, således at hjemmene bliver en synlig del af menighedens liv. Det kan være forskellige mere sociale tiltag, det kan være bibelkredse eller cellegrupper, det kan være børneklubber og måske deciderede husmøder.

Henrik Hadberg f.1966

Uddannet bygningsingeniør 1992, Pionermissionær i LM med særligt ansvar for menighedsplantning. Tidligere teenagesekretær & internetevangelist. Prædikant i LM.

Vi møder noget af det her i forbindelse med, at apostlen Peter en nat kommer ud af et fængsel.

Så kom Peter til sig selv og sagde: »Nu forstår jeg sandelig, at Herren har sendt sin engel og revet mig ud af Herodes' hånd og fra alt det, som jøderne går og venter på.« Da han havde gjort sig dette klart, gik han hen til Marias hus — hun var mor til Johannes med tilnavnet Markus. Der var mange forsamlet og bad. (ApG 12,11-12)

At holde møder/gudstjeneste i hjemmene er omtalt mange steder i NT af den simple grund, at kirken endnu ikke havde indrettet sig med særlige bygninger til dens aktiviteter.

I Apostlenes Gerninger 10,24-44 omtales fx det evangeliserende møde i Cornelius' hus.

I Romerbrevet 16,5, Første Korintherbrev 16,19, Kolossenserbrevet 4,15 og Filemonbrevet 1,2 omtales menigheder i forskellige hjem.

I den første menighed i Jerusalem finder vi en spændende vekselvirkning mellem hjemmene og templet.

De kom i enighed i templet hver dag; hjemme brød de brødet og spiste sammen, og jublende og oprigtige af hjertet priste de Gud og havde hele folkets yndest. Og Herren føjede hver dag nogle til, som blev frelst. (ApG 2,46-47)

Både i templet og hjemme fortsatte de hver dag med at undervise og forkynde, at Jesus er den Salvede. (ApG 5,42)

En af LM-virkelighederne er de mange børneklubber rundt om i hjemmene. Det er ikke alle hjem, der skal lægge rum til en børneklub, men Gud kalder nogle gange til særlige opgaver. Og til særlige velsignelser...

9. Økonomi

En vinkel på hjemmet som missionsstation er, at det koster

penge. Det kan være konkrete udgifter til mad eller hjælp til at få et barn med på en lejr. Det kan være mere indirekte gennem mindre overarbejde eller nedsat arbejdstid. Men...

Saml jer ikke skatte på jorden, hvor møl og rust fortærer, og hvor tyve bryder ind og stjæler. Men saml jer skatte i himlen, hvor hverken møl eller rust fortærer, og hvor tyve ikke bryder ind og stjæler. For hvor din skat er, dér vil også dit hjerte være. (Matt 6,19-21)

At have et gæstfrit hjem vil også slide på tingene i hjemmet. De fine designermøbler kan få en mindre pæn plet, og gulvtæppet bliver hurtigere tyndslidt. Men andre har fået fjernet taget, da deres hjem var en missionsstation:

Så kom der nogle hen til ham med en lam, der blev båret af fire mand. Men da de ikke kunne komme hen til Jesus for de mange mennesker, fjernede de taget over det sted, hvor han var; og da de havde lavet hul, sænkede de båren med den lamme ned. Da Jesus så deres tro, siger han til den lamme: »Søn, dine synder tilgives dig.« (Mark 2,3-5)

Men hvad – du må have det samme sind som din frelser. I lignelsen om "arbejderne i vingården" fortæller Jesus om dette sind. Da de første brokker sig over, at alle får udbetalt en dagløn, får en af dem dette svar: *Min ven, jeg gør dig ikke uret. Blev du ikke enig med mig om en denar? Tag det, der er dit, og gå! Jeg vil give den sidste her det samme som dig. Eller har jeg ikke lov til at gøre, hvad jeg vil, med det, der er mit? (Matt 20,13b-15)*

Oversat til "hjemmet som missionsstation" fortæller sindelaget, at "mit hjem gerne må bruges til at gøre godt, også selvom det koster på bundlinien".

Den globale Luther

Globaliseringens udfordringer til lutherske kristne

AF FINN AA. RØNNE

.....

Da jeg for en del år siden studerede ved et universitet i USA, kom jeg i den lokale 'KFS'-gruppe, og var dér en del af et både tværkirkeligt og tværkulturelt fællesskab.

Jeg oplevede her det, som mange – ikke mindst unge – kristne ofte kommer ud for i dag. Man kommer i nær kontakt med kristne fra andre dele af verden og fra mange forskellige kirkesamfund. Det sker, fordi vi selv rejser og – i kortere eller længere tid – bosætter os i andre dele af verden, og fordi andre gør det samme. Samtidig modtager vi gennem de forskellige medier impulser, også kristne, fra hele verden. Alt sammen aspekter af det meget omfattende fænomen, vi kalder globalisering.

De amerikanere, som kom i 'KFS'-gruppen, vidste godt, hvad det

ville sige at være luthersk: En lutheraner var høj, blond, blåøjet og fra Minnesota – eller en anden af de amerikanske stater, hvor skandinaviske og tyske indvandrere typisk havde slået sig ned. (Nogle sagde, at de ved mødet med mig havde oplevet luthersk kristendom som en skuffelse, når det gjaldt højden.) De, som var mere inde i sagerne, kunne også beskrive en typisk luthersk kultur – med mange træk fælles med skandinaviske eller tyske landbokulturer.

Luthersk i en større verden

Dette er sikkert en oplevelse fra mødet med kristne fra andre kirkesamfund i andre dele af verden, som mange fra vores hjemlige lutherske sammenhænge kan nikke genkendende til: Det lutherske synes at være geografisk og kulturelt bestemt. Man

En god udfordring; Mødet med kristne fra andre dele af verden og andre kirkesamfund tvinger os til at begrunde det, vi står for, både indadtil og udadtil.

er luthersk, fordi man er født og opvokset i en bestemt kultur i Danmark. Og sammenlignet med andre protestantiske retninger – især dem med pentekostalt tilsnit – som fremstår mere internationale og globaliserede, forekommer luthersk kristendom mærkeligt sted- og kulturbundet. Det hænger bl.a. sammen med det historiske forhold, at lutherdommen hurtigt blev begrænset til bestemte, afgrænsede områder og kulturer i Europa – modsat f.eks. baptismen. Lutherske kristne kan derfor nogle gange få en mærkelig mindreværdsfølelse i mødet med de mere globaliserede protestantiske retninger og føle sig både provinsielle og subkulturelle.

Hvad stiller vi op med det, hvis vi mener, at luthersk kristendom er et af de mest direkte udtryk for bibelsk kristendom? Og når det at være luthersk for os først og fremmest er ensbetydende med at fastholde centrale bibelske anliggender.

Den afrikanske Luther

Det billede, som er tegnet ovenfor, nuanceres heldigvis, når vi bevæger os uden for USA og Europa, f.eks. til en af de hurtigt voksende kirker i verden: den lutherske Mekane Yesus Kirke i Etiopien. Samtidig mødes vi her som lutherske skandinaver af nye udfordringer. For lytter vi til forkyndelsen og det, man vidner om som årsagen til ens omvendelse, er det ikke de typiske lutherske anliggender – centreret omkring 'synd' og 'nåde' – som dominerer. Der tales ikke meget om synden, som har gjort os skyldige over for Gud og ført os ind under hans vrede, og om Kristi død som betalingen af vores skyld og soningen af Guds vrede. I stedet fremhæves det, at synden har ført os ind under Djævelens og hans dæmoners magt og herredømme, men at Kristus netop gennem sin død og opstandelse har besejret Djævelen og alle onde

magter, så han nu kan befri os fra dem.

Kan vores brødre og søstre i den etiopiske Mekane Yesus kirke så virkelig betegnes som lutherske? Har de overhovedet forstået evangeliet? Eller må vi opgive vores forståelse af synd og nåde som afgørende og uopgivelige bibelske sandheder og i stedet betragte det som nordeuropæiske specialiteter, udviklet i vores typiske skyld-kultur? Så vi heller ikke automatisk kan forvente, at begreber som synd og nåde siger mennesker noget, som er opvokset i andre kulturer, hvor f.eks. ikke skyld men skam er menneskers største problem.

Går vi på ægte luthersk vis til Skriften, vil vi finde både vores og de etiopiske lutherske kristnes fremstilling af syndens problem og Kristi gerning – side om side og vævet ind i hinanden. Tag f.eks. Kolossenserbrevet 2,14f: "Han slettede vort gældsbevis med alle dets bestemmelser imod os; han fjernede det ved at nagle det til korset; han afvæbnede magterne og myndighederne, stillede dem offentligt til skue og førte dem i sit triumftog i Kristus." Kristus døde for vore synder, siger Paulus i Første Korintherbrev 15, når han skal koge evangeliet ned til én sætning. Synden som vores grundlæggende problem har imidlertid mange sider: Den gør os skyldige og vækker Guds vrede. Men den giver også Djævelen magt over os og fører os ind under hans herredømme. Og alle disse følgevirkninger af synden måtte Jesus gøre noget ved gennem sit liv, sin død og opstandelse. Derfor havde det, Jesus gjorde, også flere forskellige virkninger: Djævelen blev besejret, Guds vrede sonet og vores skyld blev betalt.

Hvilke af syndens følgevirkninger, vi oplever stærkest, kan imidlertid være afhængig af kultur og livssituation. I vores kulturkreds er det måske specielt syndens skyld, som fremstår som vores største problem, mens det i en afrikansk sammenhæng snarere >

Om de unge etiopere; Deres understregning af, at vi som kristne er kaldet til at leve et anderledes liv, var tankevækkende for en tilpasningsdygtig dansk kristen.

er slaveriet under Djævelen og de onde ånders magt. Derfor kan det også være forskelligt, hvilke aspekter af evangeliet, det vil sige hvilke virkninger af Jesu død og opstandelse, der vækker størst genklang - og bevirker, at man tager imod Kristus. Det afgørende er, at man kommer til tro på Kristus og forbindes med ham. For dermed får man del i alt det, han har skaffet til veje ved sin død og opstandelse. Også selvom man ikke fra starten erkender alle konsekvenser af det, han har gjort, og forstår alt det, man har fået del i.

At de typisk lutherske temaer som 'synd' og 'nåde' er udtryk for centrale bibelske anliggender modsiges altså ikke af, at vores fremhævelse af dem også er bestemt af den kultur, vi er udrundet af. Nøjagtig ligesom den anderledes betoning i etiopisk forkyndelse og vidnesbyrd hænger sammen med deres kultur.

Vi kan så heller ikke bryste os af at være mere lutherske eller bibelske. Vores etiopiske brøders fremhævelse af magt-aspektet, både ved synden og Kristi gerning, er jo heller ikke fremmed for luthersk teologi - tænk blot på to så centrale lutherske salmer som 'Vor Gud han er så fast en borg' og 'Nu fryde sig hver kristen mand'. Det er kun i vores lutherske tradition, at disse aspekter ikke er blevet betonet særlig meget.

Noget andet er så, at vores forkyndelse af Kristus som den, der har betalt vores skyld og sonet Guds vrede, faktisk har noget vigtigt at bidrage med i f.eks. en etiopisk sammenhæng. Hvis magt-aspektet rendyrkes, kan det - i alt fald på sigt - føre til en ansvarsfraskrivelse: Det onde, som jeg i kraft af min synd påfører andre, er Djævelens skyld. Modsat den lutherske - og bibelske! - fremhævelse af, at synden er min egen skyld, som jeg behøver - og kan få! - Guds tilgivelse for. Spørgsmålet er imidlertid, om vi ikke også har noget at lære af etiopisk forkyndelse og vidnesbyrd.

Vil fremhævelsen af Kristus som sejrherren over Djævelen og alle onde magter ikke få større og større betydning også i vores del af verden?

Mødet med de etiopiske lutherske kristne viser tre ting, som gælder generelt, når vi som danske lutheranere møder kristne fra andre dele af verden, også fra andre protestantiske kirkesamfund:

Tilbage til Skriften

Mødet med kristne fra andre dele af verden og andre kirkesamfund tvinger os til at begrunde det, vi står for, både indadtil og udadtil. Og her nytter det ikke noget at henvise til det LM'ske eller lutherske i sig selv. Det vil bare bekræfte opfattelsen af luthersk kristendom som sted- og kulturbundet. I stedet må vi tilbage til Skriften, når vi skal overveje og begrunde vores egenart, så vi kun mener det, vi mener, i den grad der er tale om bibelske sandheder.

Beriget af de andre

Vi er mange, som er blevet beriget af mødet med kristne i andre dele af verden - også fra andre kirkesamfund.

Gennem forkyndelsen har vi fået åbnet øjnene for nye sider af Guds ord. Det kan f.eks. ske, når man hører en nytestamentlig tekst udlagt af etiopiske prædikanter, der jo kommer fra en kultur, der ligger nærmere den bibelske end vores kultur, og som derfor ser nogle ting i teksterne, vi har sværere ved at få øje på.

Også en anderledes måde at forkynde på kan være berigende. Det gælder f.eks. det, man inden for den evangelikale verden kalder 'expository preaching'. Der er tale om en tekstnær forkyndelse, som samtidig ikke kun bliver tekstgennemgang men i høj grad formår at anvende teksten - ned i detaljerne - på tilhørernes situation. En sådan forkyndelse kan virke meget fornyende for os

Finn Aa. Rønne f. 1959

Cand.theol. 1991, dr.theol. 2002

Lektor i kirke- og missionshistorie på DBI.

Prædikant i ELM.

fra en luthersk tradition, hvor forkyndelsen af og til kan blive meget dogmatisk og bevæge sig i bestemte læremæssige skemaer – eller også kan blive tekstudlægning uden anvendelse.

Noget tilsvarende gælder mødet med andres kristenliv og menighedsarbejde:

Jeg er selv blevet meget udfordret gennem det konsekvente kristenliv, jeg så hos de unge kristne i Etiopien. Deres understregning af, at vi som kristne er kaldet til at leve et anderledes liv, var tankevækkende for en tilpasningsdygtig dansk kristen.

Vi henter også i disse år megen inspiration ude i verden til vores menighedsliv, hvad enten den kommer vestfra med søgervenlige gudstjenester og alfakurser eller østfra med retræter, liturgi, tidebønner og Kristuskrans.

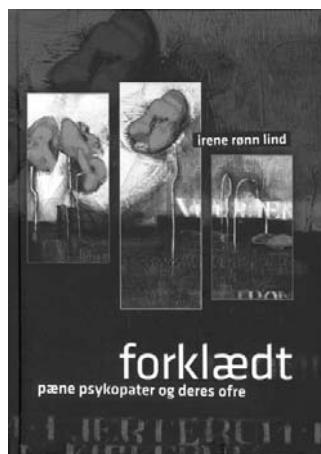
Meget at bidrage med

Endelig har vi virkelig noget at give kristne i andre dele af verden og fra andre protestantiske kirkesamfund – ikke i kraft af vores skandinaviske baggrund og kultur, men gennem den fremhævelse af centrale bibelske anledninger, vi finder i vores lutherske teologi. Vi behøver slet ikke have kristelig mindreværdsfølelse i mødet med de andre. Det vil jeg give et konkret eksempel på:

En af studenterne på Dansk Bibel-Instituts tværkulturelle missionsuddannelse var på et 2-årigt TKM-praktik ophold i en luthersk menighed i Peru. I den forbindelse skulle han skrive en

praktikopgave, hvor han ville fokusere på, hvad man kan bidrage med som *luthersk mission* i en sydamerikansk sammenhæng. Den var baseret på undersøgelser, især interviews, ude i marken. Man kunne måske have forventet, at svaret på den formulerede problemstilling ville være en fremhævelse af det, man har at komme med som luthersk i en typisk katolsk sammenhæng. Og at svaret havde indeholdt noget af det, som er udtrykt med de reformatoriske slagord: Troen alene og nåden alene. Men som noget meget overraskende – også for TKM-praktikanten selv – ender opgaven med, at en luthersk forkyndelse har meget at give dem, som kommer fra andre protestantiske – især pentekostale – kirkesamfund. TKM-studenten havde her mødt mange, som ikke kunne ”stå distancen”, fordi de ikke magtede at opfylde alt det, de skulle som kristne. Det skyldtes – fandt han ud af – at selve frelsen blev opfattet som det at holde op med at synde, og troen var lig med at gøre gode gerninger. Og dermed blev kristentroen for mange deres eget projekt – som ikke alle lykkedes med. Hvad hjælper det, at vi er enige om princippet ’troen alene’, hvis vi forstår noget helt forskelligt med ’troen’? Hvad hvis selve forståelsen af frelsen genindfører gerningsretfærdigheden? Her bliver talen om troen som Guds ånds værk gennem evangeliets forkyndelse og fremhævelsen af frelsen som det at blive taget til nåde af Gud for Kristi skyld ikke støvet luthersk dogmatik, men befriende sandheder.

AF JAN RISBJERG

Forklædt

- pæne psykopater og deres ofre

Irene Rønn Lind

Credo Forlag 2007

150 sider, kr. 195,-

Gennem de sidste år er begreberne magtmennesker og psykopater dukket op oftere og oftere.

Mange har måske som jeg, oplevet mennesker, som på en eller anden måde med deres blotte tilstedeværelse skabte utryghed eller en "mærkelig fornemmelse i maven" hos os. Det har ikke tidligere været muligt for mig at sætte ord på hvorfor. Det kan jeg i højere grad nu.

Det er en af mange gode grunde til, at denne bog er velkommen i min bogsamling.

Bogen er velskrevet og med fin substans - det tillige i et sprog, som er forståeligt for langt de fleste mennesker. Dette er en stor kvalitet ved bogen, da det netop er et meget bredt udsnit af befolkningen, der kan have brug for og glæde af de mange gode informationer og vinkler, bogen fremfører på emnet.

Indledende skriver Irene Rønn Lind (IRL) om sin baggrund for at skrive om dette emne samt en meget fin begrebsafklaring, som indeholder vigtige synspunkter. Her nævnes fx, at et menneske med psykopati har grundlæggende forstyrrelser i personligheden, og at man samtidig skal tage sig i agt for at misbruge disse alvorlige begre-

ber overfor sine medmennesker og på den måde sætte etiketter på dem.

Bogens pointe er ikke at udruste os til at diagnosticere andre, men at hjælpe os til at forstå, hvilke store konsekvenser det kan få for et menneske at blive indrulleret i sådan et menneskes destruktive adfærd. Hvem er de, de pæne psykopater, og hvor kommer de fra? Kan vi opdage dem i tide og i så fald hvordan? Er der gradforskelle på dem? Hvor bange skal vi være for dem? Har de gunstige forhold i kristne sammenhænge? Disse spørgsmål bruger bogen tid på at behandle.

Senere i bogen giver IRL konkrete eksempler på adfærdstræk, som er karakteristiske for de pæne psykopater. Hele adfærden drives af et umætteligt behov for magt, kontrol, beundring, anerkendelse m.m. Alt sammen for at opretholde en ydre position og et meget idealiseret selvbillede.

Det risler næsten koldt ned ad ryggen når IRL beskriver psykopatens forhold til andre mennesker. Der er tale om et forbrugsforhold, og andre mennesker har kun betydning, så længe de tjener hans sag, og han kan bruge dem til noget. Ellers bliver de kasseret.

Bogen indeholder fire gode, forskellige og

Ubehageligt; Det risler næsten koldt ned ad ryggen når Irene Rønn Lind beskriver psykopatens forhold til andre mennesker.

barske cases, hvoraf specielt en for min egen del oplevedes meget pågående og ransagende. Den var en katalysator til lige at se sig selv lidt efter i sømmene!

Disse pæne psykopater færdes overalt. Altså også i kirkelige miljøer. Her er det vigtigt at være opmærksom på, at ofrene ikke alene mærkes på deres selvopfattelse og deres relationer til andre, men også i deres forhold til Gud og menigheden.

Et afsnit i bogen handler konkret om kristent lederskab, og her finder IRL bibelske beskrivelser af og eksempler på ledere med adfærd, som matcher disse pæne psykopater. De var i menighederne dengang såvel som i dag.

IRL redegør også for nogle faktorer, der kan have indflydelse på, hvorfor nogle udvikler disse psykopatiske træk og forstyrrelser i personligheden, mens andre ikke gør. I forlængelse heraf fastslår IRL også, at sandsynligheden for at ændre disse menneskers personlighedstræk ikke er særlig stor.

Det ligger forfatteren meget på sinde at have ofrene i sigte. Derfor er det også naturligt at bogen indeholder et afsnit som beskriver, hvordan man forholder sig overfor disse mennesker. Det er et meget vigtigt afsnit i bogen. IRL skriver om hjælp

til ofrene, om at turde lægge øre til ofte væmmelige historier, at møde dem med forståelse, om at finde vej ind i en eller anden form for tilgivelse osv. Det handler om aldrig at acceptere at mennesker krænkes.

Kort kommer IRL ind på, hvad vi gør med psykopaten. Det er tydeligt, det er ofret, menigheden og organisationen, der først og fremmest skal beskyttes, men det giver os ikke ret til at være grove og handle negativt, måske med hævntanker, overfor et sådan menneske.

Bagerst i bogen er der en ekskurs (indskud/uddybning) over nogle udviklingspsykologiske teorier samt nogle diagnostiske systemer. Dette afsnit er ikke helt så let tilgængeligt.

Det er en rigtig god bog, som har samlet nogle løse ender for mig. Der kunne være skrevet meget mere, men de sider af emnet, som IRL behandler i sin bog, er fint dækkende for mig, som har behov for at få et forholdsvis simpelt overblik. En bog, som jeg kan anbefale enhver leder i et kirkeligt eller andet arbejde at læse, men egentlig også enhver anden.

En meget anbefalelsesværdig, velskrevet og involverende bog.

Personligt; Efter læsning sidder jeg med en oplevelse af, at der slet ikke er tale om ét nej, men at bogens 22 forfattere nærmest har hver sit.

AF INGER MARGRETHE KOFOD-SVENDSEN

Kvinder på Herrens mark

Essays om kvinder og menighed
Hans Ole Bækgaard, Henrik Højlund,
Flemming Baatz Kristensen, Inge Munk
Møller, Anne Illeborg Riis (red.)

Hovedland 2007
271 sider, kr. 229,-

Et essay er et "kortere almenfatteligt og bevidst subjektivt præget, uforpligtende prosastykke der... belyser og reflekterer over et emne".

Sådan har man valgt at karakterisere bogen, selv om jeg ikke helt ved, hvor almenfatteligt, temaet er, og selv om

jeg ikke tror, forfatterne opfatter deres refleksioner som uforpligtende. Men bogens sammensatte karakter kalder på betegnelsen.

Bogen består af 28 essays, der er skrevet af 12 kvinder og 10 mænd. Meget forskellige essays – både i tilgang, stil, længde og teologisk tyngde. Der er korte, vidnesbyrdagtige beskrivelser om vejen til at afklaret nej til ordningen med kvindelige præster og om omkostningerne ved dette nej. Disse essays er penneført af kvindelige teologer, inklusive én, der efter otte år som præst valgte at slutte. Der er en sprudlende artikel af Hanne Frøkjær-Jensen om Bibelens mangfoldige eksempler på kvinder i tjeneste i Guds menighed, der er essays, som sætter fokus på mistolkninger af bibelord og på ligestilling og forskellighed mellem kønnene.

Bogen har fem essays med kirkehistorisk tilgang. Kurt Ettrup Larsen skriver godt og informativt om, hvordan ordningen med kvindelige præster blev indført i Danmark i 1947 og om de sociale, kirkelige og politiske forhold omkring det. Ganske traditionelt bringes to artikler om synet på kvindelig præstetjeneste i den romersk-katolske og den ortodokse kirke. Jeg finder det tankevækkende og ret rystende,

at bidragyderne for de to kirker, som vel regnes til dem, der har det *klassiske syn*, som omtales flere steder i bogen, ikke giver nogen bibelsk-eksegetisk begrundelse for et nej, men forankrer det i en slags sakramental brudemystik eller i tradition og erfaring.

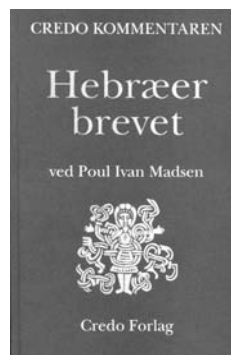
Bogen rummer også et par længere artikler af Hans-Ole Bækgaard og Gunnar Johnstad om de centrale bibeltekster for denne sag. Her er rigtig mange gode pointer, men folk, som er uenige, vil nok finde, at der er meget lidt forståelse for divergerende opfattelser. Og slutteligt er der i bogen en række essays om embeds- og funktionstolkning og om en række praktiske konsekvensdragninger af den faktiske situation, fx har Henrik Nymann Eriksen en interessant artikel om den nye situations påvirkning af selve præsterollen. Det er ikke muligt at nævne alle artikler her. Jeg kan kun anbefale, at man selv læser bogen for at få alle nuancer med! Når bogen sit formål?

I sit veloplagte forord skriver Flemming Baatz Kristensen, at hensigten med bogen er at "vende stenene på ny... for at forstå vores eget nej bedre... og for at vise, at dette nej er velbegrundet." Efter læsning sidder jeg med en oplevelse af, at der

AF ALEX DAHL KARLSEN

slet ikke er tale om ét nej, men at bogens 22 forfattere nærmest har hver sit. Og her finder jeg bogens svaghed. Siger vi nej, fordi kvinden ikke kan repræsentere Kristus, fordi hun kolliderer med konkrete Paulus-ord, fordi hun ikke kan modtage en gyldig ordination – eller hvad? Jeg tror, at nej-sigende læsere vil være uenige i andres nej, og at ja-sigende læsere vil forvirres af argumenter, der stritter i alle retninger.

Men bogen samler ikke op på argumenterne og bringer dem ikke i indbyrdes spil med hinanden. Man spørger sig, om det vil være muligt at koordinere holdningerne til mere end et nej. Flere artikler har gode bud på tjenstedifferentiering, men der skal mere til at løfte dette frem end en vifte af nej'er. Bogen mangler en gennemtænkt, sammenhængende, entydig bibelsk argumentation. Ja'et til kvindelig tjeneste fremtræder også svagt sammenlignet med den bibelske fylde.

Credokommentaren – Hebræerbrevet

Poul Ivan Madsen
Credo Forlag 2007
372 sider, kr. 425,-

Denne bibelkommentar er grundlæggende solid og bibeltro som alle de andre i serien.

Der er absolut tale om en kompetent bibeludlægning, hvor jeg flere gange fik korrigeret mine forudgående fortolkninger. Man kan godt mærke, at forfatteren er hjemme i sit stof. Han har et spændende afsnit: "Skriftforståelse og skrifttolkning", side 43 ff., hvori han går ind i en analyse af

forfatterens brug af GT-citaterne. Det har jeg af og til drømt om, at der var en, der ville arbejde mere med – det er jo centralt for at forstå Skriften. Tak til Credo for deres høje niveau i kommentarserien.

Enkelte kritiske bemærkninger:

I Hebræerbrevet 8,8-12 ser det ud som om, forfatteren skiller kraften til at overholde budene og syndstilgivelsen ad. Endvidere mener han i gennemgangen af Hebræerbrevet 10,4, at det er anger, bod og omvendelse til et nyt liv, der borttager synd og uret. Nøglen til Hebræerbrevet 10,4 findes vel i 10,10. Heldigvis taler han anderledes andre steder, hvor han beskriver Jesu offergerning på en fin måde. Troen udlægges som Guds fordring til mennesket. For mig at se, gør han forskellen på Hebræerbrevets og Paulus' trosbegreb større end den er (side 273). Hans fokus på troslydigheden gør, at han tolker eksemplerne i Hebræerbrevet 11 som *trosheltenes* trosskridt, hvor Hebræerbrevet 11,1's vægt snarere ligger i spændingen mellem "fast tillid" og "det, der håbes på", altså Guds løfter. Altså er troskapitlet ikke primært en lovprisning af de gamle trosheltes lydighed, men er snarere skrevet for at sige noget om troens natur, som altså både ejer Guds løfte og >

Konklusion; Alt i alt giver kommentaren en fin hjælp til at trænge ind i Hebræerbrevet.

AF KIRSTEN A. BRUUN

har tillid dertil og handler i lydighed mod disse løfter.

En lille detalje, som irriterede mig under læsningen, var noterne. Forfatteren vil gerne ære den, som æres bør, men ind imellem begynder han endog at henvise til en forfatter, der henviser til et skriftsted. Jeg begyndte på et tidspunkt at tælle overflødige noter. Ud af et uddrag på 76 noter kunne de 10 stryges.

En anden ting, som vel ikke bare gælder nærværende bibelkommentar, men er et generelt problem: Det er tydeligt, at idealet er at være så videnskabelig som muligt. Fint nok. Jeg synes bare, at prisen for den måde, det sker på her, er et distancerende sprogbrug: Det er lidt fjollet at kalde læren om den nye himmel og den nye jord for en "to-æon-lære". Jeg bryder mig heller ikke om den evindelige brug af ordet "kult" om tempeltjenesten og ceremonierne. "Kult" er ganske vist ikke objektivt forkert, men ordet distancerer bare og giver en del af associationer til diverse mystiske sekter. Den andet, læserne får ved denne form for videnskabelighed, er tilstræbt objektivisme og neutralitet. Prisen er, at kommentaren mangler perspektivering af teksten: Alt handler om forfatteren til Hebræerbrevet og hans læsere. Modsætningen mødte

jeg i min samtidige læsning af første bind af Øivind Andersens romerbrevskommentar (*Grunnsannheter til frelse*). Her møder vi en mand, der tør prædike i sit kommentarværk. Der var tugt og trøst, og undertiden henvendte han sig direkte til læseren. Det var helt forfriskende at læse, selv om den har en del år på bagen, og der var andre ting, man kunne klandre den for. Men alt i alt giver kommentaren en fin hjælp til at trænge ind i Hebræerbrevet.

Ægte[fælles]skab
– ti teser om kirkens opgave
Børge Haahr Andersen
LogosMedia 2007
122 sider, kr. 148,-

Bogen giver en bibelsk velfunderet gennemgang af fællesskab og ægteskab, herunder at begge dele er ønsket af Gud.

Fællesskabet med Gud er det primære, og herfra udspringer alle andre (ægte) menneskelige fællesskaber, som i sær-

Et minus; Jeg mangler mere konkret vejledning i forhold til dilemmaer, fx hvordan menigheden kan rumme de udstødte.

deleshed kommer til udtryk i de kristne menigheders fællesskab og i ægteskabet. I første del af bogen begrundes og argumenteres for at kristendommen er en fællesskabsreligion; der gives disse bibelske billeder på det kristne fællesskab: - en fåreflok – et legeme – en bygning – en familie – et folk – en brud. Kort kommer forfatteren i dette kapitel ind på, hvordan disse fællesskabsbilleder giver os en anden selvforståelse end andre religioner giver.

I anden del af bogen gennemgås ti teser om ægteskab – og hvordan ægteskabet, når det er sundt og godt er fundament for vort samfund; det har en fundamental betydning for kirken – ligesom kirken bør/kan spille en stor rolle for bevarelse af ægteskabet. I disse ti teser beskrives dog ikke kun kirke (menighed) og ægteskab, men også hvordan kirken ønsker at nå alle – uanset ægtestand: børn, teenagere, unge, ugifte, enlige og de udstødte. For at nå disse er der brug for rollemodeller udi parforhold og familieliv.

Bogen beskriver også konsekvensen for det enkelte menneske og samfundet, når det/vi ikke længere efterlever Guds vilje vedr. menneskeligt samliv både i det store fællesskab (samfund, menighed og

i ægteskabet.) Der gives mange konkrete eksempler på denne konsekvens i form af ødelagte familier, ensomhed, sår på sjælen, problemfyldte menneskelige relationer og misbrug.

Bogen er en fin og godt skrevet gennemgang af temaet fællesskab og ægteskab. Den har et direkte, nutidigt sprog, så det på ingen måde kan misforstås, hvad forfatteren mener – det skal fremhæves. Men jeg synes at der er noget jeg mangler:

1) Jeg mangler en klar definition af målgruppen. Hvis den er målrettet til personer, som aldrig har beskæftiget sig med emnet, eller personer, som gerne vil fornyes i et bibelsk syn på ægteskab og fællesskab, har bogen rigtig meget at give.
2) Forfatteren giver i bogen mange, meget relevante eksempler på, at den kristne tro og -forståelse støder sammen med det moderne samfunds normer. Der nævnes eksempler fra forfatterens egen hverdag som præst – fra konfirmandstuen, begravelsessamtaler etc. Han nævner overfladisk, hvordan kristen forståelse er anderledes end buddhistisk og græsk kultur. Og det er netop her, jeg mangler noget mere: Noget mere dybde i gennemgangen af, hvordan vi møder og præges af andres kulturer i vores tid.

3) Jeg mangler også mere konkret vejledning i forhold til dilemmaer, fx hvordan menigheden kan rumme de udstødte (narkomanen, alkoholikeren etc.) Og hvordan man konkret takler nutidens kristne aktivitets-ræs, som der også lægges op til i bogen. "Vi bør satse på børn, unge, singles, diakoni og ikke nedprioritere familieprogrammerne", hvilket forfatteren selv nævner kan være en konkurrent til ægteskab og familieliv (s. 44+86,87 mv/s. 86) Men han kommer ikke nærmere ind hvordan den kabale skal gå op ...

Denne boganmeldelse skal derfor slutte med en kærlig hilsen og opfordring til forfatteren om at skrive en "2'er", hvor der både uddybes og samtidig konkretiseres i forhold til ovennævnte punkter!

Har du en holdning?

Så vil vi gerne høre den.

Budskabets redaktion søger personer, der vil indgå i en responsgruppe.

Opgaven er enkel og hurtigt klar: ud fra et "responsark" skal du fortælle os, hvad du synes om de enkelte numre af Budskabet: relevans af temaer, de enkelte artiklers form og indhold, layout mv.

Kontakt ansv. red. Alex Dahl Karlsen (karlsen@dligmail.dk / 97 37 16 61), hvis du er interesseret.

Gør som Gud – bliv menneske

Stefan Gustavsson

Et nuanceret opgør med livsfornægtende kristendomsforståelser.

Verden er Guds, og frelsen er en genoprettelse af skaberværket - ikke en befrielse fra det! Det handler om sand åndelighed med et ægte menneskeligt ansigt - om livet i dybeste forstand.

192 sider (indb) – kr. 228,-

Den bedrageriske dronning

Klummer 1994-2007

Jens Ole Christensen

"Veloplagte, aktuelle og vedkommende tekster, som insisterer på at tage både den nutidige virkelighed og den bibelske sandhed alvorligt, så de mødes og fastholdes i et og samme billede. Et godt bidrag til kristen tænkning i mødet med tidens udfordringer."

**Henrik Nymann Eriksen,
højskoleforstander**

184 sider – kr. 148,-

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet